

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Lina Andréasson

Hybridinstrument i kapitalanskaffningssyfte

En utvärdering av ett aktiebolags ekonomiska situation vid emission av
hybridinstrument

LAGM01 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet
30 högskolepoäng

Handledare: Mats Tjernberg

Termin för examen: Period 1, HT 2015

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	3
FÖRORD	5
FÖRKORTNINGAR	6
1 INLEDNING	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Syfte	8
1.3 Metod och material	9
1.4 Forskningsläge	10
1.5 Avgränsningar	12
1.6 Disposition	13
2 KAPITALANSKAFFNING	15
2.1 Finansiella instrument	15
2.2 Hybridinstrument	17
2.2.1 Konvertibler	17
2.2.2 Vinstandelslån	18
2.2.3 Kapitalandelslån	19
2.2.4 Preferensaktier	20
3 REDOVISNING OCH BESKATTNING AV HYBRIDINSTRUMENT	22
3.1 Inledning	22
3.2 Klassificering	22
3.2.1 Redovisningsrätt	23
3.2.2 Skatterätt	25
3.2.2.1 Ränta	26
3.2.2.2 Utdelning	28
3.2.2.3 Kapitalförlust	29
3.3 Avdragsrätt	29
3.3.1 Huvudregel	30
3.3.2 Undantag	30
3.3.2.1 Underkurs på konvertibel	30
3.3.2.2 Vinstandelsränta	31
3.3.2.3 Kapitalförlust på kapitalandelslån	33

3.4	Periodisering	34
4	ANALYS AV GÄLLANDE RÄTT	36
4.1	Eget kapital och skuld	36
4.2	Ränta och kapitalrabatt	38
4.3	Ränta och utdelning	40
4.4	Ränta och kapitalförlust	41
4.5	Vinstandelsränta	42
4.6	Vinstandelsränta och förlust på kapitalandelslån	44
4.7	Olika former av kapitalförlust	45
5	KRINGGÅENDEPROBLEMATIK	46
5.1	Konsekvenser	46
5.2	Konstruktion av instrument	47
5.3	Motverkande av kringgående	50
5.3.1	Redovisningen och den ekonomiska innebörden	50
5.3.2	Företagsskattekommitténs slutbetänkande SOU 2014:40	51
6	DISKUSSION	54
6.1	Gällande rätt	54
6.1.1	Olikbehandling	54
6.1.2	Kringgående	55
6.1.3	Ekonomisk innebörd	56
6.2	Ny lagstiftning	59
6.3	Avslutning	61
7	SLUTSATS	63
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	65
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	69

Summary

A method of financing containing characteristics of equity as well as debt falls under the classification of a hybrid instrument. Legislation regarding company law, accounting law and tax law has been studied in order to examine how these, in a funding purpose, impact the financial situation of the issuing company.

The acquired knowledge of the legal situation has been used to establish inequalities among funding methods. A debt instrument affects, in contrast to an equity instrument, the operating result of a company. A dissimilar treatment has also been distinguished due to the fact that interest and capital losses, but not dividends, has been given deductibility. Maintaining equality has not been achieved even within the same type of yield. Exceptions from the main rules entail situations where interest rates and capital losses are being denied, and dividend dispositions are allowed, to decrease the taxable income. Finally, an inequality between interest rate and capital loss exists, regarding the timing of deductibility. Interest rate reduces tax cost annually while capital losses are deductible the year of realisation.

Due to the regulation, certain rules are from a company's point of view more beneficial than others. An opportunity to circumvent the law arises if a company may choose applicable rules. It has through studies of the possibilities to construct hybrid instruments been established that a company is able to re-create an instrument with an alternative taxation treatment. Thus, a company can get the most favourable regulation applicable on its funding method and hereby obtain an advantageous taxation result.

The inequalities and the possibilities to circumvent the law are in the thesis criticized from a perspective of neutrality, which culminates in a discussion whether these problems should be managed by the court or through changes of the legislation. The arbitrage can be countered through a determination of

the economic substance of a transaction. Such an assessment poses difficulties and the method has a limited use. The conclusion is therefore that a change in the legislation, intended to achieve an equal treatment among different instrument types and its yields, in a more efficient way reduces the problems that arise when utilizing hybrid instruments.

Sammanfattning

Ett hybridinstrument utgör en finansieringsmetod med villkor bestående av såväl ägande- som skuldegenskaper. Gällande rätt inom associationsrätten, redovisningsrätten och skatterätten har studerats i syfte att undersöka hur användning av dessa i kapitalanskaffningssyfte kan komma att inverka på emitterande bolags ekonomiska situation.

Informationen beträffande gällande rätt har använts för att konstatera att likabehandling av kapitalanskaffningsmetoder inte har åstadkommit. Ett skuldinstrument påverkar till skillnad från ett egenkapitalinstrument bolagets rörelseresultat. Även inom området för avdragsrätt uppkommer olikbehandling mellan avkastningsformer genom att ränta och kapitalförlust, men inte utdelning, medges avdragsrätt. Inte heller inom samma avkastningstyp upprätthålls en likabehandling. Huvudreglerna har i enskilda fall frångåtts varigenom räntekostnader och kapitalförluster belagts med avdragsförbud medan utdelningsdispositioner tillåtit reducera skattepliktigt underlag. Slutligen uppkommer en olikbehandling mellan ränta och kapitalförlust vad gäller tidpunkten för avdragsrätt. Ränta reducerar skattekostnader årligen medan kapitalförlust medges avdragsrätt det beskattningsår inlösen av instrumentet sker.

Regelverket innebär för ett bolags del att vissa bestämmelser är mer fördelaktiga än andra. Om ett bolag kan välja vilka regler som ska träffa dess finansieringsalternativ kan ett kringgående av lagen företas. Genom studier beträffande konstruktion av hybridinstrument konstateras att bolag har möjlighet att återskapa ett instrument med alternativ behandling. Således kan bolag få ett instrument att falla in under den mest gynnsamma regleringen och erhålla önskat beskattningsresultat.

Både olikbehandlingen och kringgåendemöjligheterna kritiserar i arbetet utefter en neutralitetstanke och mynnar ut i en diskussion angående huruvida

ett motverkande bör hanteras i praxis eller genom förändrad lagstiftning. I praxis kan kringgåendet mildras genom att se till transaktionens ekonomiska innebörd. Denna är tämligen besvärlig att fastställa samtidigt som metoden inte kan tillämpas heltäckande. Slutsatsen är därför att en lagändring, i syfte att skatterättsligt likabehandla instrumenttyper och dess avkastning, på ett effektivare sätt minskar problematiken som kan uppkomma med hybridinstrument.

Förord

Jag vill tacka Advokatfirman Glimstedt i Lund för möjligheten att författa examensarbetet på deras arbetsplats i nära anslutning till praktiserande jurister. Särskilt tack till biträdande jurist Henrik Kuusk Jonsson för regelbunden uppdatering om arbetets utveckling och att tid avsatts för både diskussion och genomläsning av examensarbetet.

Slutligen vill jag rikta ett tack till min handledare Mats Tjernberg för engagemang, snabb återkoppling samt värdefulla synpunkter för arbetets utveckling.

Lund den 8 januari 2016

Lina Andréasson

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslag (2005:551)
BFN	Bokföringsnämnden
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
IL	Inkomstskattelag (1999:1229)
LVM	Lag (2007:528) om värdepappersmarknaden
Prop.	Proposition
RFR	Rådet för finansiell rapportering
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SN	Skattenytt
SOU	Statens offentliga utredningar
SKV	Skatteverket
SvSkT	Svensk Skattetidning
ÅRL	Årsredovisningslag (1995:1554)

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Ett företag är kontinuerligt i behov av kapital. När rörelseresultat i bolaget inte är tillräckligt kan anskaffning behöva göras utifrån. Vid kapitalanskaffningen rör sig frågorna för bolaget och finansiären i gränslandet mellan ekonomi och juridik där båda områdena påverkar vilken finansieringsmetod som ger upphov till mest önskvärt resultat.

Kapitalanskaffning förutsätter att någon annan än bolaget själv tillskjuter medel vilket i sin tur fordrar att bidragande part kan förväntas gynnas av handlandet. Beroende på vilken, alternativt vilka, former av avkastning¹ bolaget väljer att ersätta subjektet med varierar den redovisnings- och skatterättsliga situationen. En metod för att anskaffa kapital betraktas i framställningen utgöra ett finansiellt instrument. Kapitalet som inflyter är i grunden antingen bolagets egna, eller en skuld till utomstående part. Ett instrument kan dock bestå av en kombination av de båda egenskaperna och därför utgöra ett hybridinstrument. Även instrument vars avkastning består av både ränta och kapitalvinst faller i arbetet under denna definition. Arbetets undersökningsområde utgörs av de frågor beträffande klassificering, avdrag, och periodisering som uppkommer för det kapitalanskaffande bolaget när sådan finansieringsmetod utnyttjas.

Eftersom aktiebolag i regel har vinstsyfte torde det kunna förutsättas att bolaget väljer den finansieringsmetod som skapar de bästa förutsättningarna och lägsta kostnaderna för företaget. När lagstiftningen gör skillnad på olika typer av avkastningar, samt brister i systemet föranleder att liknande avkastningar hanteras åtskilt, skapas incitament för företag att använda ett instrument som faller under det mest gynnande regelverket. Dessutom intensifieras problematiken då bolag genom konstruktion av nya hybridinstrument

¹ Med avkastning avses i framställningen de kostnader som uppkommer för bolaget som emitterar det finansiella instrumentet, det vill säga ränta, utdelning och kapitalförlust.

kan utnyttja dessa olikheter och brister i lagen för att minimera sitt beskattningsresultat på ett lagligt men potentiellt ifrågasättbart sätt.

Mitt intresse för hybridinstrument uppkom efter att ha läst domen HFD 2014 ref. 10, där bolaget vars hybridinstrument var föremål för behandling försökte erhålla de bästa egenskaperna både redovisningsrättsligt och skatterättsligt. I nämnt rättsfall motverkade domstolen kringgåendet och lät instrumentets avkastning beskattas i enlighet med redovisningen. Domen väckte en nyfikenhet att undersöka om situationer kan uppkomma där bolag vid kapitalanskaffning med hjälp av brister i systemet erhåller för dem fördelaktiga resultat. Därutöver har tidigare skatterättslig kringgåendeproblematik i ett aktiebolag studerats och vid val av ämne var avsikten att fortsätta sådan utvärdering utifrån en annan synvinkel. Ämnet har vidare aktualitet eftersom det nyligen framlagda lagförslaget SOU 2014:40 avser att med hjälp av ett nytt system för bolagsbeskattning mildra olikbehandlingen av finansiella instrument.² För att avgöra om det kan anses motiverat att förändra lagstiftningen utifrån en kringgåendeaspekt är det av intresse att företa en bedömning av dagens problematik med hybridinstrument vilket ifrågavarande framställning syftar till att utföra.

1.2 Syfte

Arbetet syftar till att utreda och utvärdera skatterättsliga och redovisningsrättsliga fördelar ett icke-finansiellt aktiebolag³ kan erhålla genom att emittera ett hybridinstrument för finansieringsändamål samt att avgöra om lagstiftningen bör utvecklas för att motverka detta. För ändamålet behöver studier företas beträffande hybridinstrument och de regler som aktualiseras när denna variant av instrument används av ett aktiebolag i kapitalanskaffnings-syfte. Även möjligheterna till kringgående av skattelagstiftningen ska undersökas för att möjliggöra en diskussion angående problematiken kring hybridinstrument, samt en slutsats huruvida förändring är påkallad.

² Se vidare avsnitt 5.3.2.

³ Således utesluts finansiella aktiebolag, exempelvis banker, vilka är föremål för andra regler än icke-finansiella aktiebolag, se Hilling, SvSkT 2008, s. 131.

1.3 Metod och material

Arbetets syfte fordrar en utredning av gällande rätt angående hybridinstrument. Den juridiska hanteringen av hybridinstrument i kapitalanskaffnings- syfte behandlas gränsöverskridande och berörs av såväl associationsrätten och redovisningsrätten som skatterätten. Vid studier beträffande de tre rätts- områdena har metoden i viss mån varierat till följd av reglernas skilda ka- raktär.

För ändamålet studeras, beträffande skatterätten och associationsrätten, i enlighet med rättskälleläran lagstiftning, dess förarbeten, praxis och doktrin.⁴ När lagtext gett upphov till oklarheter har förarbeten uppsökts för av- görande av vad lagstiftaren åsyftat. Praxis och doktrin har fungerat som väg- ledning för redan företagna analyser av lagstiftningens innebörd.

Skatterättens innehåll har framförallt klarlagts genom att den omfattande och detaljrika lydelsen i *inkomstskattelagen (1999:1229)*, IL, studerats. Normrikiedom till trots styr vid avsaknad av lagreglering, beträffande hy- bridinstrument, den ekonomiska innebörden⁵ av en transaktion. Svar har för detta ändamål fått sökas utanför regelverkets ramar genom en ändamåls- tolkning på basis av uttalanden i framförallt propositioner samt av rättstil- lämparen företagna bedömningar. Skatterätten har även som princip att hämta innehåll från det rättsområde som ett begrepp härstammar. Därav har andra områden granskats för att fastställa den skatterättsliga hanteringen beträffande hybridinstrument. Av intresse är associationsrättsliga begrepp samt redovisningsrättslig klassificering och periodisering. Doktrin har be- hövt konsulteras för att fastställa hur och i vilken utsträckning andra rätts- områden får relevans för den skatterättsliga bedömningen.

Associationsrättslig terminologi och information beträffande hybridinstru- mentens uppbyggnad har framförallt inhämtats genom studier av lagstift-

⁴ Sandgren, 2007, s. 36.

⁵ Med ekonomisk innebörd avses framöver i denna framställning den behandling som av lagstiftaren avsetts för ett instrument med en viss typ av egenskaper.

ning, framförallt *aktiebolagslagen (2005:551)*, ABL, men även förarbeten och praxis har bidragit till resultatet. Därutöver har doktrin varit behjälplig för kunskap om konstruktion av hybridinstrument.

Redovisningsrätten är speciell i det avseendet att lagstiftningen är knapphändig och av ramkaraktär där god redovisningssed ges en utfyllande verkan.⁶ Inte heller har domstolspraxis någon framträdande roll på området till följd av bristen på prejudicerande avgöranden.⁷ För fastställandet av gällande rätt har därför framförallt myndigheters allmänna råd och vägledningar studerats, vilka tillsammans med branschpraxis och tolkningar på området utgör god redovisningssed.⁸

Med hjälp av det utredda rättsläget samt doktrin har jämförelser mellan olika hybridinstrument företagits och olikheter och kringgåendeproblematik klarlagts. Resultatet av det svenska systemet beträffande hybridinstrument utvärderas och kritiseras avslutningsvis utifrån ett neutralitetsperspektiv med hjälp av utredningen som företagits i SOU 2014:40 samt kritik som kommit till uttryck inom doktrin.

1.4 Forskningsläge

Doktrin på området har framförallt anträffats i juridiska artiklar, men även i ett par publicerade avhandlingar och utredningar. Det kan bero på att det skatterättsliga systemet blev föremål för reform år 1990 och därmed, ur ett rättsutvecklingsperspektiv, varit i bruk en begränsad tidsperiod.⁹ Dessutom har intresset för hybridinstrument vuxit fram främst på senare år genom den ökade användningen av instrumenttypen på kreditmarknaden.¹⁰ Även redovisningsrättens påverkan på hybridinstrument har nyligen blivit ett aktuellt behandlingsområde i juridiska tidskrifter till följd av rättsfallet HFD 2014

⁶ Se exempelvis *årsredovisningslagen (1995:575)*, ÅRL.

⁷ Kellgren, SN 2003, s. 337 f.

⁸ 8 kap. 1 § *bokföringslagen (1999:1078)*; BFN.

⁹ Se prop. 1989/90:110.

¹⁰ Jfr SKV 2012, s. 25 f.

ref. 10. Utgången i målet har följts av ett flertal analyser i juridiska tidskrifter beträffande sambandet mellan rättsområdena.

Vetenskapen beträffande hybridinstrument präglas till stor del av beskattningssituationen för innehavaren av värdepappret, vilket saknar relevans för en framställning med fokus på emitterande bolag. Exempel på detta utgörs av Hillings publicerade avhandling på området.¹¹ Dock är publikationen av intresse till följd av dess behandling av konstruktion av hybridinstrument. Somliga artiklar behandlar tillsammans med Dahlbergs avhandling från 2011 i viss utsträckning även bolagets skattemässiga situation vid emittering av olika hybridinstrument.¹²

Därutöver har Skatteverket företagit en studie angående kartläggning av instrument med hybridkaraktär som kan användas av företag vid internationell skatteplanering.¹³ Studien bidrar i och för sig till den internationella forskningen. Dock är materialet av visst intresse eftersom Skatteverket i en del av utredningen, för att möjliggöra jämförelse i förhållande till andra rättsordningar, fokuserar på hybridinstrument i den svenska rätten.

Det finns vidare ett relativt stort utbud av material att tillgå beträffande skillnaderna i avdragsrätt mellan utdelning och ränta.¹⁴ Sådan utredning har aktualitet eftersom de problem som arbetet tar upp beträffande hybridinstrument till viss del grundar sig i denna skillnad.

Det finns följaktligen tidigare utförda utredningar på aktuellt utredningsområde, men någon heltäckande undersökning beträffande ett aktiebolags re-

¹¹ Hilling, Axel, *Income taxation of derivatives and other financial instruments - economic substance versus legal form: a study focusing on Swedish non-financial companies*. Diss. Jönköping : Internationella handelshögskolan, 2007.

¹² Dahlberg, Mattias, *Ränta eller kapitalvinst: grundproblem i kapitalinkomstbeskattningen - särskilt vad gäller finansiella instrument i gränslandet mellan lånekapital och eget kapital*, Iustus, Uppsala, 2011.

¹³ Se exempelvis Skatteverkets rapport, *Hybridsituationer inom bolagssektorn Gränsöverskridande och särskilt i samband med finansiering*, Dnr 131 183077-12/111, 2012-04-23.

¹⁴ Se exempelvis Företagsskattekommitténs utredning SOU 2014:40.

dovisningsrättsliga och skatterättsliga situation vid emittering av hybridinstrument har inte påträffats.

1.5 Avgränsningar

Genom att syftet begränsat behandlingsområdet till den ekonomiska situationen för icke-finansiella aktiebolag har andra associationsformer utelämnats. Även aktiebolagets motparts ställning har i regel saknat relevans. Dessutom inriktas uppsatsen mot, till följd av tron om att kringgåendeincitamenten är störst i sådana, medelstora, börsnoterade¹⁵, svenska, juridiska personer utan koncerngemenskap. Koncernstrukturer och fåmansaktiebolag hamnar således utanför uppsatsens område. Därutöver avser, till följd av valet av associationsform, all beskattning inkomstslaget näringsverksamhet.¹⁶ Onoterade bolag behandlas i den mån det är relevant för framställningen. De kostnader på hybridinstrument som är föremål för behandling är ränta, utdelning och kapitalförlust. Kapitalvinst, då sådan utgör en motsats till kostnad för bolaget, har belagts utanför uppsatsens ram. Eftersom tidigare upprättad kandidatuppsats haft en internationell prägel är arbetets behandlingsområde den inhemska marknaden. Vidare utgör det urval av rättsfall som presenteras i arbetet exempel på hur en viss situation bedömts i praxis och de upptagna domarna bildar således inte en uttömmande uppräkningslista över relevanta avgöranden på området.

Även om arbetet avser att behandla finansiella instrument av hybridkaraktär kan, till följd av de stora variationsmöjligheterna, omöjligen samtliga presenteras och analyseras inom ramen för ett examensarbete. Därför företas en redogörelse för de hybridinstrument som finns intagna i den svenska lagstiftningen, samt exemplifiering av hur hybridinstrument kan konstrueras. I arbetet berörs området för vad som inom litteraturen benämns sammansatta finansiella instrument, det vill säga en kombination av flera instrument.¹⁷ Eftersom även dessa har egenskaper av blandad karaktär har jag av pedago-

¹⁵ Med marknadsnoterat bolag avses att företagets överlåtbara värdepapper är upptagna på reglerad marknad enligt 42 kap. 15 § sista st. IL, och 48 kap. 5 § IL.

¹⁶ Inkomstslaget regleras i 13-41 kap. IL.

¹⁷ Se exempelvis Hilling, 2007, s. 113.

giska skäl, och till följd av att uppsatsen inte fordrar en uppdelning, valt att enbart bruka termen hybridinstrument.

Instrument som saknar initial kapitalökning för bolaget och där osäkerhet råder för om och när kapital inflyter har i regel sorterats ut från behandlingen då dessa inte fungerar särskilt väl i kapitalanskaffningssyfte. Vissa har dock fått relevans för framställningen och avhandlats i den mån de i kombination med andra ger upphov till ett hybridinstrument anpassat för anskaffande av kapital.

Ändamålet med uppsatsen är inte att behandla SOU 2014:40 i sig, utan att avgöra om så pass mycket problem med dagens lagstiftning föreligger att förändring av lagstiftning bör övervägas. Därför behandlas lagförslaget enbart i de avseende det påverkar området för hybridinstrument. Eftersom förslaget har en bredare påverkan än så kan inte uppsatsens slutsats resultera i ett ställningstagande huruvida förslaget som helhet bör antas. Det som studeras och utvärderas utifrån förslaget är alltså enbart om området för hybridinstrument utifrån ett samhällsperspektiv skulle gynnas av denna nya form av bolagsbeskattning. Det ska även framföras att uppsatsen inte har för avsikt att kartlägga omfattningen av kringgående med hybridinstrument i praktiken, utan enbart i vilken utsträckning sådan är möjlig.

1.6 Disposition

Arbetets inleds deskriptivt genom att kapitel 2 och 3 redogör för de delar av associations-, skatte- och redovisningsrättsliga regelverket som är av relevans för hybridinstrument. Nästkommande kapitel kartlägger olikheter mellan hybridinstrument och dess avkastningsformer genom att analysera informationen som framtagits beträffande gällande rätt.

I kapitel 5 beskrivs hur hybridinstrument kan konstrueras för att utnyttja den i kapitel 4 beskrivna olikbehandlingen. Dessutom presenteras möjliga tillvägagångssätt för att motverka sådant beteende, dels genom praxis och dels genom en ny lagstiftning.

Avslutningsvis sammanbinds uppsatsen i kapitel 6 där diskussion förs beträffande problematiken med olikbehandlingen och möjligheten till konstruktion av hybridinstrument vilket utmynnar i en argumentation angående potentiell utveckling av rättsläget.

2 Kapitalanskaffning

2.1 Finansiella instrument

Kapitalanskaffande bolag emitterar, som ersättning till kapitallåntagande part, ett värdepapper innehållande olika former av rättigheter och skyldigheter för innehavaren och utställaren. Dessa varierar beroende på instrumentets tillhörande villkor. Generellt utgör avtalen som används för att anskaffa kapital finansiella instrument.¹⁸ För att attrahera investerare förutsätts i regel att innehavaren av värdepappret kompenseras exempelvis i form av en vinstmöjlighet, ränteintäkt och, alternativt eller, utdelning.

Finansiella instrument definieras dels inom associationsrätten i 1 kap. 4 § *lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, LVM*, och dels inom redovisningsrätten i IAS 32 p.11. Enligt IAS 32 är ett finansiellt instrument ett avtal som skapar en finansiell tillgång hos en part och en finansiell skuld alternativt egenkapitalinstrument hos en annan.¹⁹ I värdepappersmarknads-lagen stadgas att finansiella instrument är överlåtbara värdepapper, penningmarknadsinstrument, fondandelar och finansiella derivatinstrument. Överlåtbara värdepapper är i sin tur värdepapper som kan utsättas för handel på kapitalmarknaden, med undantag för betalningsmedel. Med penningmarknadsinstrument avses instrument som normalt omsätts på penningmarknaden, förutom betalningsmedel, och finansiella derivatinstrument avser instrument som kan hänföras till exempelvis optioner eller terminer.²⁰ Definition av finansiella instrument samt värdepapper saknas däremot inom skatterätten. Termer som används i IL, varunder ett finansiellt instrument kan falla, är delägarrätt, fordringsrätt och annan tillgång.²¹

¹⁸ Tivéus & Jacobsson, 2013, s. 17.

¹⁹ Nämnda begrepp definieras i avsnitt 3.2.1.

²⁰ Se bestämmelsen 1 kap. 4 § LVM för exemplifiering av de olika instrumenten.

²¹ Tivéus & Jacobsson, 2013, s. 20 f.

Två vanliga former av finansiella instrument är aktier och lån²² vilka kan sägas vara varandras motsatser. En aktie ger innehavaren en andel av bolaget och skapar ett ägarförhållande mellan parterna. För bolagets del inbringas kapital utan att skyldigheter jämte aktieägaren i form av löpande utbetalning eller krav på amortering uppkommer. Ett skuldebrev å andra sidan ger inget ägandeförhållande utan innebär att innehavaren erhåller en fordran på återbetalning samt i regel även ett löpande räntekrav.²³

Därutöver faller olika former av derivat in under begreppet finansiella instrument. Ett derivat innebär att två parter ingår ett avtal om att i framtiden genomföra en transaktion. Värdepappret skapar därför en rättighet i form av en option, alternativt skyldighet genom en så kallad termin, att förvärva eller avhända sig en underliggande tillgång till ett visst pris vid en specifik tidpunkt i framtiden.²⁴ Lösenpriset fastställs på basis av varans marknadsvärde vid avtalstillfället, tid till leveransdag samt den ränta som kunnat erhållas om investering istället skett i ett riskfritt instrument. Priset utgör således underliggande varas kapitaliserade värde och om inget oförutsebart inträffar är leveranspriset och marknadsvärdet vid derivatets förfallodag samma. Någon initial investering uppkommer inte utan inträffar först vid avtalad leveransdag. Vid derivatets förfallodag sker den avtalade transaktionen antingen genom att varan levereras eller i form av en kontantreglering där skillnaden mellan leveranspris och marknadsvärde utbetalas till betalningsberättigad aktör. En skyldighet att köpa en aktie om ett halvår till det pris den då förväntas ha är ingen fördel för innehavaren av värdepappret eftersom denne istället för att ingå avtalet kunnat vänta och förvärva eller avhända sig samma aktie i framtiden. Detta medför att en termin saknar initialt värde. I en option finns dock sådant värde till följd av riskfriheten i att ha en möjlighet utan tillhörande skyldighet att genomföra en transaktion.²⁵

²² Ekvivalent med begreppet lån används i arbetet skuldebrev och obligation.

²³ Norberg, SN 2009, s. 131 f.

²⁴ 44 kap. 11 § IL.

²⁵ Hilling, SvSkT 2015, s. 188 f.

2.2 Hybridinstrument

Ett hybridinstrument är ett instrument vars egenskaper och avkastning har likheter med både ägande- och skuldinstrument. Exempel på instrumentformer som redogörs för nedan är konvertibler, vinstandelslån, kapitalandelslån och preferensaktier. Utöver dessa i lagstiftningen benämnda hybridinstrument kan andra varianter erhållas genom olika sammansättningar av finansiella instrument.²⁶

2.2.1 Konvertibler

Ett företag kan emittera konvertibler vilket innebär att innehavaren av värdepappret tillskjuter medel till bolaget förenat med ett initialt krav på återbetalning och ränta, precis som ett vanligt skuldebrev. I villkoren stadgas dessutom en möjlighet, alternativt skyldighet, att i framtiden konvertera, det vill säga omvandla, lånet till aktieinnehav till en på förhand fastslagen kostnad. Det innebär att bolagets återbetalning istället för i likvida medel sker i egna nyemitterade aktier.²⁷ Relationen mellan parterna övergår vid konvertering från ett skuld- till ett ägarförhållande. Konvertibler har härav uppfattats vara en blandning av skuldebrev och aktie och därmed utgöra ett hybridinstrument.²⁸

Då konvertibelvillkoren stadgar en rättighet för konvertibelinnehavaren att avgöra om och när lånet ska omvandlas är instrumentet en vanlig konvertibel. Besitter istället bolaget denna rätt anses konvertibeln vara omvänd. En vanlig konvertibel är för konvertibelinnehavaren av större värde än en omvänd, av samma anledning som en option är i förhållande till en termin. Innehavaren av konvertibeln har då en möjlighet att göra vinst utan att denna är förenad med risk för förlust. Vid en positiv aktieutveckling där aktiens värde överstiger den i konvertibelvillkoren fastställda teckningskursen gör innehavaren en vinst vid konvertering. Omvandling av lånet får därmed för-

²⁶ Se vidare i innevarande avsnitt samt avsnitt 5.1; Torgander, SN 2014, s. 792 f; Hilling, SvSkT 2008, s. 122.

²⁷ 11 kap. 4 § ABL.

²⁸ Dahlberg, 2011, s. 569 f; Olsson, SN 2014, s. 286.

väntas ske. Vid en utveckling i motsatt riktning vore en konvertering däremot en förlustaffär som därför högst sannolikt inte genomförs. Istället kan konvertibelinnehavaren påkalla en återbetalning i likvida medel utan att vidkännas förlust. Att en vanlig konvertibel förenas med denna riskfria möjlighet till vinst innebär ett värde för innehavaren medförande att kompensation i form av ränta för det av bolaget lånade kapitalet inte behöver fastställas till lika hög procentsats. En vanlig konvertibel är således en billigare kapitalanskaffningsmetod för företag än ordinära lån, särskilt om motparten väljer att konvertera eftersom någon utbetalning ur företagets förmögenhet undviks vid aktieemission.²⁹

Möjligheten för konvertibelinnehavaren att kontrollera vinst och förlust upphör när villkoren ger bolaget en ensidig rätt att besluta om konvertering.³⁰ Innehavaren av instrumentet kan således få vidkännas förlust genom att bolaget påkallar konvertering när rådande aktiekurs befinner sig under den avtalade teckningskursen. För ett bolag är det i allmänhet fördelaktigt att betala tillbaka en konvertibel genom nyemitterade aktier varför en omvänd konvertibel i regel torde bli föremål för konvertering. En återbetalning i aktier utgör ingen kostnad för bolaget utan påverkar enbart förhållandet mellan dess aktieägare.³¹ I och med att värdet av konverteringsrätten saknas i en omvänd konvertibel samt att det föreligger en inneboende risk med instrumentet fordras sannolikt en högre kompensation på låneformen i förhållande till både vanliga konvertibler och skuldebrev. I annat fall kan förmodligen ett underliggande syfte att gynna bolaget urskiljas.

2.2.2 Vinstandelslån

Vinstandelslån är ett lån som helt eller delvis löper med vinstandelsränta. Således kan ett vinstandelslån även belöpa med sedvanlig ränta.³² Vinstandelsränta utgör i sin tur en ränta vars belopp varierar utefter låntagande bo-

²⁹ Tivéus & Jacobsson, 2013, s. 130; Tivéus, SN 2014, s. 274; Bjuvberg, SvSkT 2014:2, s. 154.

³⁰ Tivéus, SN 2014, s. 283.

³¹ Se HFD 2014 ref. 10.

³² Prop. 1976/77:93, s. 30.

lags vinst och utdelning.³³ Det finansiella värdepappret som långivaren erhåller som ersättning är ett vinstandelsbevis. Emittering av vinstandelslån fordrar återbetalning och kompensation för utlåningen, samtidigt som storleken på värdeöverföringen från bolag till utlånanaren kopplas till bolagets rörelseresultat. Influenser av både ägande och skuld kan således urskiljas och instrumentet uppfyller därmed förutsättningarna för att vara ett hybridinstrument.³⁴

För att ett vinstandelslån ska föreligga i aktiebolagsrättslig mening fordras att vinstandelsröntans storlek ökar när vinsten i bolaget ökar. Om räntebeloppet däremot ökar när företagets resultat minskar faller lånet inte in under den aktiebolagsrättsliga definitionen.³⁵ Det beror på att syftet med regleringen av lånetypen i aktiebolagslagen är att hindra att lån tas upp i strid med aktieägarnas intresse. Härav måste aktieägarna på bolagsstämman godkänna en kredit som gör anspråk på bolagets vinst, vilket egentligen är förbehållet ägarna, såtillvida inte styrelsen blivit bemyndigad av stämman. Skyddsintresset har inte bedömts finnas när räntekostnaderna sänks vid goda rörelseresultat. När ränteutbetalningarna ökar för att vinsten i bolaget minskar innebär det inte att långivaren gör anspråk på företagets vinst.³⁶ Kringgående kan dock inte ske genom att knyta räntan till bolagets enda vinstgivande produkt och därmed i praktiken generera samma effekt. Lagmotiven anger nämligen att det i en sådan situation, där räntan i realiteten korrelerar med vinsten i bolaget, kan göras en analogisk tillämpning av bestämmelsen varigenom stämmobeslut fordras.³⁷

2.2.3 Kapitalandelslån

Ett lån där återbetalningsbeloppet knyts till bolagets rörelseresultat benämns kapitalandelslån. Låneformen innebär att en part lånar pengar till bolaget och som motprestation erhåller ett kapitalandelsbevis, utan tillhörande ränte-

³³ 11 kap. 11 § ABL; 24 kap. 5 § 2 st. IL.

³⁴ Tivéus & Jacobsson, 2013, s. 132.

³⁵ 11 kap. 11 § ABL.

³⁶ Samuelsson, 11 kap. 11 § ABL, not 810.

³⁷ Prop. 2004/05:85, s. 664.

inkomster. Istället varierar det belopp som bolaget är skyldigt att återbetala med vinsten och utdelning uppkommen i låntagande bolag. Låneformen kan dock kombineras med vinstandelsränta.³⁸ På samma sätt som vinstandelslån påverkar kapitalandelslån aktieägarnas rätt till vinst. Därför fordrar även ett upptagande av lån vars återbetalningsbelopp ökar med vinsten beslut av bolagsstämman, alternativt av styrelsen efter delegation. Stämmobeslut fordras dock inte då korrelationen mellan vinst och återbetalningsbelopp är av annan sort.³⁹

Även om instrumentet är ett lån där det för bolaget finns ett krav på återbetalning har kapitalandelsbeviset likheter med aktier. Precis som att en akties börsvärde stiger i takt med bolagets resultat ökar värdet på kapitalandelsbeviset av samma omständighet. Motsatsen gäller när bolaget går med förlust. En väsentlig skillnad mot en vanlig aktie är dock att kapitalandelsbevis inte ger innehavaren rösträtt på bolagets stämma. Därav har instrumentet liknats vid en rösträttslös aktie.⁴⁰ Således faller även ett kapitalandelsbevis in under begreppet hybridinstrument till följd av dess gemensamma drag med såväl eget kapital som skuld.

2.2.4 Preferensaktier

Utgångspunkten i 4 kap. 1 § ABL är att samtliga aktier i ett bolag ska ha lika rätt. I bolagsordningen tillåter dock 4 kap. 2 § ABL att ett bolag inför en möjlighet att utfärda aktier av varierande slag, såtillvida aktieslagen och dess antal framgår av dokumentet. En tillåten avvikelse är olika rätt till bolagets vinst. Aktier med förtur till bolagets vinst kallas preferensaktier, medan de utan sådan förmån benämns stamaktier.⁴¹

Aktier är ett värdepapper som i regel signalerar ett ägandeförhållande. Dock kan preferensaktier kombineras med andra villkor och därmed erhålla egen-

³⁸ Tivéus & Jacobsson, 2013, s. 135.

³⁹ 11 kap. 11 § ABL; Tivéus & Jacobsson, 2013, s. 134.

⁴⁰ Prop. 2005/06:39, s. 30; Dahlberg, 2011, s. 751.

⁴¹ 4 kap. 3 § ABL; SKV 2012, s. 68.

skaper likt en skuld. Därmed kan även preferensaktier användas som ett hybridinstrument.⁴²

⁴² Se avsnitt 5.2; SKV 2012, s. 68.

3 Redovisning och beskattning av hybridinstrument

3.1 Inledning

När ett hybridinstrument genererar avkastning till värdepappersinnehavaren kan emitterande bolag behöva vidkännas en motsvarande kostnad. Potentiella löpande utgifter är ränta och utdelning. Utöver dessa kan en kapitalförlust uppkomma för bolaget vid inlösen av ett värdepapper.

Hybridinstrumentet tillsammans med dess tillhörande kostnader ska tas upp i bolagets bokföring och redovisas tillsammans med motsvarande kostnader ett specifikt räkenskapsår. Dessutom fordras en bedömning beträffande utgifternas skatterättsliga avdragsmöjligheter samt till vilket beskattningsår ett avdrag ska hänföras.

Ett bolags kapitalanskaffning utlöser således både en skatterättslig och redovisningsrättslig behandling.⁴³ För båda rättsområdena är klassificeringen av instrumentets avkastning av intresse. Likaså gäller för periodiseringen av kostnaden. Omfångsfrågan, det vill säga huruvida avdragsrätt för kostnaden föreligger, har däremot enbart betydelse för skatterätten.⁴⁴

3.2 Klassificering

Vad gäller klassificeringen av ett hybridinstruments avkastning företas den i regel med olika metoder inom redovisningen och skatterätten. Därför riskerar motstridiga resultat att uppstå i den meningen att redovisningen, till skillnad från skatterätten, exempelvis anser att instrumentet utgör ett egenkapitalinstrument.⁴⁵ Nedan presenteras principerna för klassificeringen i de båda rättsområdena.

⁴³ Norberg, SN 2009, s. 127.

⁴⁴ Kellgren, SN 2003, s. 327.

⁴⁵ Prop. 1999/00:2, s. 180; Baran, 14 kap. 2 § IL, avsnitt 2.2.

3.2.1 Redovisningsrätt

Den redovisningsrättsliga klassificeringen förutsätter en utvärdering av instrumentet och dess verkningar genom att utgå från instrumentets ekonomiska innebörd.⁴⁶ Instrumentets påverkan på redovisningen skiljer sig åt beroende på om instrumentet definieras som egenkapitalinstrument eller skuldinstrument. Ett skuldinstrument inverkar nämligen menligt på bolagets rörelseresultat, medan egenkapitalinstrument i motsats stärker dess förmögenhet.⁴⁷

Definitionen av instrumentformerna följer reglerna i 2 kap. ÅRL. I kapitlets andra paragraf anges att klassificeringen ska grunda sig i god redovisningssed. Vad denna är beror på bolagets typ och storlek. För medelstora noterade företag utgörs denna av RFR 2.⁴⁸ Även onoterade företag kan frivilligt välja att följa dessa normer.⁴⁹ I fall då RFR 2 inte används, beroende på aktiebolagets storlek, tillämpas Bokföringsnämndens regelverk K3 eller K2 och tillhörande vägledning.⁵⁰

Nedan presenteras RFR 2 till följd av förevarande arbetes avgränsningar och huvudsakliga inriktning.⁵¹ RFR 2 är ett av Rådet för finansiell rapportering utarbetat regelverk med grund i, dock med tillägg och undantag från, normgivningen IAS 32, ett internationellt redovisningsrättsligt regelverk för koncerner på EU-marknaden.⁵² Enligt RFR 2 ska IAS 32 tillämpas i den mån den inte strider mot gällande svensk lag.⁵³

För att bedöma hur avkastningen på ett hybridinstrument ska redovisas behöver först en klassificering av hybridinstrumentet företas. Det är således inte den juridiska formen av instrumentet som avgör klassificering utan dess

⁴⁶ Norberg, SN 2009, s. 131.

⁴⁷ IAS 32, s. 35 och 36; Pålsson, SN 2015, s. 349; Bjuvberg, SvSkT 2014, s. 158.

⁴⁸ BFNAR 2012:3, p. 2-4, s. 1 f; RFR 2, s. 7.

⁴⁹ 7 kap. 33 § ÅRL; BFNAR 2012:3, p. 2 st. 2, s. 1.

⁵⁰ K1-regelverket används inom andra associationsformer än aktiebolag; Vägledning angående K3 1.3 c, s. 12; Vägledning angående K2 1.4, s. 12.

⁵¹ Se avsnitt 1.5.

⁵² Torgander, SN 2014, s. 794 f.

⁵³ RFR 2, s 23.

ekonomiska innebörd. Avkastningen följer sedan sitt huvudinstruments definition. Alla kostnader hänförliga till ett skuldinstrument ska redovisas som kostnad mot intäktssidan. Kostnader som uppkommer på egenkapitalinstrument redovisas istället mot eget kapital och påverkar därför inte bolagets redovisade resultat.⁵⁴

Definitionen av egenkapitalinstrument återfinns i IAS 32 p. 11, fjärde strecksatsen. I bestämmelsen anges att ett egenkapitalinstrument är varje form av avtal som ger upphov till en residual rätt i bolagets tillgångar efter avdrag för dess skulder. Ett skuldinstrument är enligt samma punkt, tredje strecksatsen, varje skuld i form av avtalsenlig förpliktelse att erlagga en finansiell tillgång eller byta bort en sådan under ofördelaktiga villkor. Definitionen av egenkapitalinstrument förutsätter att instrumentet är efterställt alla skulder, utan återbetalningskrav, saknar förfallotidpunkt samt inte är föremål för löpande betalningar.⁵⁵ Ett hybridinstrument, där en skulddel och en egenkapitaldel kan urskiljas, ska i redovisningen separeras till ett egenkapital- och ett skuldinstrument i enlighet med delarnas ekonomiska innebörd.⁵⁶

För att instrumentet ska kunna redovisas behöver det också värderas. Värdering av finansiella instrument följer IAS 39, vilka intagits i 4 kap. 14a-e §§ ÅRL. Enligt IAS 39 ska instrument föremål för handel, instrument som kan säljas och derivat istället för till anskaffningsvärdet, redovisas till verkligt värde. Enligt årsredovisningslagen är sådan värdering tillåten, dock inte ett krav.⁵⁷ Hybridinstrumenten föremål för behandling i detta arbete avses i regel att omsättas på marknaden och redovisningen av dessa bör därför huvudsakligen göras till verkligt värde.

För bedömning av verkligt värde krävs en initial värdering av instrumentet. Bedömningen av hybridinstrument sker i två steg till följd av dess innehåll

⁵⁴ IAS 32, p. 35-41; Bjuvberg, SvSkT 2014, s. 166; Olsson, SN 2014, s. 287.

⁵⁵ IAS 32, p. 15-19, 21, och 25.

⁵⁶ IAS 32, p. 28.

⁵⁷ IAS 39, p. 43-70.

av både eget kapital och skuld. Skulddelen värderas först till nuvärdet av de utbetalningar som kommer uppstå i framtiden till följd av instrumentet. Egenkapitaldelen å sin sida är det kapitaltillskott som ges för att erhålla en andel i bolaget och värderas till skillnaden mellan priset på instrumentet och skuldens värde.⁵⁸

3.2.2 Skatterätt

Inom skatterätten definieras som framgått ett instrument antingen som delägarrätt, fordringsrätt eller annan tillgång. Delägarrätter är aktier och liknande instrument. Vad som utgör delägarrätt framgår av 48 kap. 2 § IL. Typiskt för dessa är att de skapar ett ägande i emitterande bolag. Reglerna som gäller för delägarrätter ska tillämpas även på derivat vars underliggande tillgång är en aktie. Även vissa fordringsrätter är underkastade regelsystemet, så som konvertibler, vinstandelslån och kapitalandelslån utställda i svenska kronor. Anledningen är att dessa hybridinstrument ansetts bestå av både fordringsrätt och delägarrätt där sistnämnda delen vägt tyngst. Bestämmelserna om delägarrätter ska även tillämpas på andra avtal med liknande konstruktion alternativt effekter.⁵⁹ Reglerna om fordringsrätter tillämpas däremot på räntebärande skuldebrev och även avtal där avkastningen är knuten till andra index än aktier.⁶⁰

Skiljelinjen mellan fordringsrätt och delägarrätt är av skatterättslig betydelse vid en framtida avyttring av ett instrument och påverkar således inte hur löpande avkastning eller inlösen behandlas i bolaget. Avkastning på delägarrätt är således inte uteslutande utdelning, precis som kostnader på fordringsrätter inte nödvändigtvis definitionsmässigt är ränta.⁶¹ Vidare är reglerna angående delägarrätter och fordringsrätter enbart av intresse för innehavaren, det vill säga bolagets motpart, och får ingen inverkan för bolaget vid ett eventuellt inlösen. Uppdelningen är således inte särskilt

⁵⁸ IAS 32, p. 11 strecksats 5; IAS, p. 31-32; Norberg, SN 2009, s. 132.

⁵⁹ Tivéus & Jacobsson, 2013, s. 21.

⁶⁰ 48 kap. 3 § IL.

⁶¹ SKV 2012, s. 79.

relevant för varken klassificeringen av instrumentet eller den fortsatta framställningen.⁶²

En uttömmande skatterättslig klassificering av ett hybridinstrument saknas. I fall då uttrycklig lagstiftning finns, tas inte nödvändigtvis hänsyn till den ekonomiska innebörden av hybridinstrumentets olika beståndsdelar utan avgörande är avtalets juridiska form.⁶³ Det är när definitionsregler inom skatterätten saknas som en ekonomisk innebörd kan få betydelse.⁶⁴ Någon särskild vägledning i skattelagstiftningen eller rättspraxis angående den skatterättsliga klassificeringen av ett instrument finns inte. Istället behöver andra rättsområden studeras för att fastställa instrumentets innebörd så som obligationsrätten, associationsrätten och redovisningsrätten.⁶⁵

Av stor vikt för klassificeringen av instrumentet verkar i vart fall egenskaperna av dess avkastning vara. Skatterättsligt behöver gränsen mellan ränta och kapitalförlust å ena sidan och utdelning å andra företas till följd av dess olika avdragsregler. Räntebärande instrument torde således skatterättsligt vara skuldinstrument medan instrument som ger upphov till utdelning definieras som egenkapitalinstrument. Dessutom fordras avskiljande av förutsebar och icke förutsebar avkastning, det vill säga skillnaden mellan ränta och kapitalförlust, framförallt på grund av avvikande periodiseringsregler.⁶⁶ I de följande avsnitten redogörs för de tre avkastningsformernas skatterättsliga definition.

3.2.2.1 Ränta

Ränta saknar lagstadgad definition såväl inom skatterätten som civilrätten, varför dess innebörd framkommit genom praxis. Det som anses typiskt för en ränteutgift är att den uppkommer löpande, är förutsebar i den mån att det

⁶² Se 48 kap. 1 § IL; SKV 2012, s. 78 f.

⁶³ Hilling, SvSkT 2008, s. 123.

⁶⁴ Brockert, SN 2003, s. 562.

⁶⁵ SKV 2012, s. 58.

⁶⁶ Gränsdragningen utvecklas i avsnitt 3.3 och 3.4.

på förhand kan fastställas dess totala kostnad, och kan anses utgöra ersättning för kredit.⁶⁷

Räntedefinitionen förutsätter dock inte att räntan, även om den uppkommer löpande, även utbetalas kontinuerligt, utan kan erläggas i form av ett engångsbelopp. Exempel på detta utgör lån som genom att emitteras till underkurs kompenserar innehavaren av instrumentet för låg, alternativt obefintlig, löpande ränta. Underkurs på ett vanligt skuldebrev innebär att en långivare erhåller rätt till högre återbetalningsbelopp än vad denne tillskjutit, det vill säga att emittering sker till ett pris som understiger instrumentets nominella värde. Den i villkoren fastställda skillnaden mellan emissionspriset och återbetalningsbeloppet blir således en kostnad som drabbar bolaget vid inlösen av instrumentet. En underkurs är en till sitt belopp på förhand förutsebar kostnad och uppkommen till följd av en låneförbindelse. Kostnaden bedöms därför vara en ränteutgift till den del underkursen tillsammans med en eventuell löpande utbetald ränta kan anses uppfylla kravet på marknadsmässighet.⁶⁸

Den utgiftsdel som överstiger marknadsmässig ersättning för kredit faller utanför räntebegreppet och ska således betraktas vara en annan kostnad, exempelvis utdelning.⁶⁹ För att fastställa om, och hur stor del av, en kostnad som utgör ersättning för kredit förutsätts en bedömning av huruvida huvudtransaktionen är en skuldförbindelse samt till vilken grad instrumentets villkor är affärsmässiga.⁷⁰

Hybridinstrumenten vinstandelslån, kapitalandelslån och konvertibler kan i likhet med vanliga skuldebrev emitteras till underkurs. Det är vanligt förekommande att det i en konvertibel inbakas en underkurs eftersom dessa instrument normalt löper med låg ränta vilket innehavaren, för att möjliggöra teckning, troligen behöver kompenseras för. Underkurs på

⁶⁷ Prop. 1989/90:110, s. 459; RÅ 2001 ref. 21 (I).

⁶⁸ Se exempelvis RÅ 1994 ref. 19 och RÅ 2001 ref 21 I; Dahlberg, 2011, s. 314.

⁶⁹ Prop. 1976/77:93, s. 30; RÅ85 1:55; SKV 2012, s. 80.

⁷⁰ Dahlberg, 2011, s. 280 f.

konvertiblers skulddel motsvaras vanligtvis av värdet på konverteringsrätten medförande att konvertibeln, underkursen till trots, kan emitteras till skuldebrevets nominella belopp.⁷¹ En kostnad som på motsvarande vis inte påverkar bolagets förmögenhet har av Högsta förvaltningsdomstolen inte skatterättsligt behandlats som ränta.⁷²

Beträffande vinstandelslån och kapitalandelslån kompenseras inte underkursen med ett förväntansvärde, utan emittering sker precis som för vanliga lån till ett belopp under det nominella. Underkursen på vinstandelslån är inte beroende av företagens vinst och kan därmed inte anses vara en del av vinstandelsröntan, utan ska klassificeras och behandlas som vanlig ränta.⁷³

För kapitalandelslån kan det inte med säkerhet konstateras att underkursen i framtiden drabbar bolaget, eftersom återbetalningsbeloppet kan sjunka över löptiden om företaget redovisar negativt resultat. Det skulle innebära att bolaget, underkursen till trots, inte behöver betala tillbaka ett belopp överstigande det ursprungliga lånebeloppet. Att en faktisk kostnad ska uppkomma till följd av underkurs på kapitalandelslån innehar således inte samma grad av förutsebarhet som på andra skuldförbindelser. Därutöver behandlar skatterätten en avkastning som en helhet utan att företa någon uppdelning, där en underkurs på kapitalandelslån riskerar att sammanblandas och erhålla samma behandling som instrumentets kapitalförlust. Av ovan nämnda anledningar behandlas inte underkurs på kapitalandelslån skatterättsligt som ränta.⁷⁴

3.2.2.2 Utdelning

Det skatterättsliga utdelningsbegreppet hämtar sitt innehåll från det rättsområde ifrån vilket det härstammar, det vill säga associationsrätten.⁷⁵

Termen avser där en överföring av medel till ägare i bolaget. I detta

⁷¹ RÅ 2002 ref. 77; Tivéus, SN 2014, s. 280.

⁷² Se vidare avsnitt 3.3.2.1; RÅ 2002 ref. 77.

⁷³ Se vidare avsnitt 3.3.2.2 och även tidigare avsnitt 2.3; Dahlberg, 2011, s. 608 ff.

⁷⁴ Se vidare avsnitt 3.4; Dahlberg, 2011, s. 717; Hilling, SvSkT 2008, s. 124.

⁷⁵ Dahlberg, 2011, s. 491.

innefattas både utdelning som beslutas om på stämman och förmåner som utgår till följd av aktieinnehav.⁷⁶ Sådan förtäckt utdelning kan exempelvis uppkomma genom att en aktieägare lånar ut medel till sitt bolag mot en ränta som utefter villkoren överstiger vad som inte skulle utgå mellan två på marknaden oberoende parter. Den icke marknadsmässiga, så kallade överräntan, kan inte anses utgöra ersättning för kredit utan uppkommer på grund av ett ägarförhållande. Således ska omklassificering ske från ränta till utdelningskostnad.⁷⁷

3.2.2.3 Kapitalförlust

En kapitalförlust utgör en oförutsebar värdenedgång uppkommen på ett instrument vid tidpunkten för dess inlösen.⁷⁸ Inlösenstidpunkten av ett kapitalandelslån utgör ett exempel för när ett hybridinstrument kan generera kapitalförlust för ett bolag. Det beror på att återbetalningsbeloppet på ett sådant instrument, emitterat av ett bolag vars verksamhetsresultat över löptiden utvecklats positivt, överstiger det initiala utlåningsbeloppet. Beloppet överskridande kapitalandelslånets nominella utgör för bolaget en icke på förhand förutsebar kostnad vilken är definitiv först vid tidpunkten för instrumentets förfall.⁷⁹ Dock har avkastningen på finansieringsformen även likheter med en utdelningsdisposition till följd av dess koppling till företagets rörelseresultat.⁸⁰ Av exempelvis 48 kap. 28 § IL framgår att en ökning av återbetalningsbeloppet ska anses vara kapitalförlust och inte utdelning.

3.3 Avdragsrätt

Några av de kostnader som uppkommer i ett bolag medges rätt att reducera ett bolags skattepliktiga resultat.⁸¹ Avdragsrätten är som nämnt enbart av betydelse för skatterätten varför reglering därom enbart påträffas inom detta rättsområde.

⁷⁶ Dahlberg, 2011, s. 486.

⁷⁷ Prop. 1976/77:93, s. 30; RÅ85 1:55; SKV 2012, s. 80.

⁷⁸ Eventuellt kan kapitalförlust även uppkomma när bolaget vidareöverläter sin skuldförbindelse för att begränsa förlusten; Prop. 1989/90:110, s. 459; Dahlberg, 2011, s. 292.

⁷⁹ Dahlberg, 2011, s. 707 f.

⁸⁰ Dahlberg, 2011, s. 673.

⁸¹ SKV 2012, s. 24.

3.3.1 Huvudregel

Avdragsrätt medges för kostnader ett bolag har för att förvärva eller bibehålla inkomster. Även ränta och kapitalförlust som inte utgör sådana utgifter har i 16 kap. 1 § IL erhållit avdragsrätt. Avdragsrätten för kapitalförlusten kan dock begränsas i storlek.⁸² 16 kap. 1 § IL förutsätter inte för avdragsgiltighet att räntan uppkommer löpande varför även en räntedisposition i form av ett engångsbelopp kan reducera skattepliktigt underlag.⁸³ Lagstiftaren har i paragrafen inte infört motsvarande avdragsrätt för utdelning. Räntekostnader och kapitalförluster i bolaget, men inte utdelningskostnader, minskar således skattepliktigt underlag. En dubbelbeskattning av vinstdisposition till bolagets andelsägare uppkommer därför eftersom utdelningen erläggs med bolagsbeskattade medel samtidigt som mottagaren underkastas kapitalvinstbeskattning.⁸⁴

3.3.2 Undantag

Även om huvudregeln är att alla dispositioner utgörande ränteutgift och kapitalförlust medges avdragsrätt och kostnader med utdelningsegenskaper förhindras sådan finns tillfällen då detta frångås. Nedan presenteras några undantagssituationer.

3.3.2.1 Underkurs på konvertibel

Ett lån med låg ränta är på marknaden mindre värt än motsvarande lån med marknadsmässig ränta. Ett sådant instruments nuvärde är därför lägre än dess nominella belopp, vilket egentligen fordrar en emittering av instrumentet till underkurs.

Finns dock en möjlighet att omvandla lånebeloppet kan aktiernas värde ha överstigit den fastställda konverteringskursen varigenom en konvertering innebär att konvertibelinnehavaren förvärvar aktier till ett högre värde än

⁸² Se 48 kap. 25-28 §§ IL.

⁸³ Detta engångsbelopp ska i sådana fall periodiseras över löptiden enligt bestämmelser som presenteras i nästkommande avsnitt; Dahlberg, 2011, s. 314.

⁸⁴ SKV, s. 1284.

vad som investerats. Denna möjlighet till vinst har ett värde för bolagets motpart.⁸⁵ Konverteringsrätten i konvertibelns ökar i regel värdet på instrumentet i sådan grad att emission kan ske till konvertibelns åsatta belopp. Fordran på återbetalning motsvarar således den lånade summan. Till skillnad från ett instrument utan konverteringsrätt uppkommer i en sådan situation ingen faktisk kostnad för bolaget. Den uteblivna kostnaden motsvarande underkursen benämns kapitalrabatt. Dock hade en villkorsändring till marknadsmässig ränta medfört ett ökat kapitalinflöde för bolaget.⁸⁶

Hur den i stycket ovan nämnda uteblivna kapitalintäkten ska behandlas skatterättsligt har varit föremål för diskussion. I 24 kap. 4 § IL stadgas att kapitalrabatt på ett optionslån, som beror på optionen, inte ges rätt att reducera skattepliktigt resultat. Bestämmelsen hindrar dock inte avdragsrätt för skillnaden mellan emissionspris och nominellt värde av optionslånet, det vill säga den återbetalningsdel som överstiger utlåningsbeloppet.⁸⁷ Motsvarande bestämmelse saknas för konvertibler vilket beror på att reglering därom ansågs obehövligt vid tidpunkten för utformningen av lagen. Det till följd av dåvarande frånvaro av möjlighet att i redovisningen, i motsats till optionslån, dela upp konvertibelns emissionspris i en skuld- och en optionsdel.⁸⁸ Uttalandet indikerar att lagstiftaren även åsyftat att kostnad till följd av kapitalrabatt på konvertibler ska vara belagt med avdragsförbud. Dessutom har Högsta förvaltningsdomstolen konstaterat att skatterätten för avdragsrätt förutsätter att en faktisk utbetalning från bolagets förmögenhet företagits.⁸⁹ Kompensation för utebliven ränta i form av ett förväntningsvärde utgör således inte en avdragsgill utgift.

3.3.2.2 Vinstandelsränta

Trots namnet påminner vinstandelsränta om utdelning genom räntebeloppets koppling till bolagets rörelseresultat. Skatterättsligt har lagstiftaren, för att

⁸⁵ Brockert, SN 2003, s. 560.

⁸⁶ RÅ 2002 ref. 77.

⁸⁷ Prop. 1984/85:193, s. 50 f.

⁸⁸ Prop. 1984/85:193, s. 52.

⁸⁹ RÅ 2002 ref. 77.

hindra avdrag för kostnader för vinstdisponering, reglerat avdragsrätten för ränteformen. Ett fullständigt avdragsförbud har undvikits för att inte missgynna låneformen i förhållande till andra kapitalanskaffningsmetoder.⁹⁰ All ränta hänförlig till ett vinstandelslån är inte nödvändigtvis vinstandelsränta. Den del som anses utgöra ersättning för kredit behandlas som vanlig ränta i näringsverksamhet.⁹¹ Delen bestående av vinstandelsränta följer bestämmelserna i 24 kap. 5-9 §§ IL.⁹²

I 24 kap. 5 § IL stadgas att avdragsrätt för vinstandelsränta enbart får göras i den utsträckning som medges av 24 kap. 6-10 §§ IL. Vinstandelsränta ges avdragsrätt om lånet denna löper på är utställt till den allmänna marknaden.⁹³ Anledningen till regeln är att ett bolag inte kan försäkra sig om att ett lån utställt till allmänheten enbart tecknas av befintliga aktieägare. Fastställs förmånliga villkor i lånet riskerar vinstmedel att portioneras ut till utomstående. Det kan inte motiveras företagsekonomiskt varför det bör kunna förutsättas att lån till allmänheten inte syftar till att överföra medel till bolagets ägare, utan är fastställt på marknadsmässiga grunder.⁹⁴

Om ett icke marknadsnoterat bolag riktar huvudförbindelsen mot ett subjekt med särskilt intresse i bolaget, exempelvis en aktieägare, föreligger avdragsförbud för hela vinstandelsräntan.⁹⁵ I sådana situationer kan nämligen bolaget säkerställa att enbart andelsägare får del utav bolagets vinst. De förmånliga villkoren i lånet liknar därmed i större utsträckning en utdelningsdisposition, vilket avdragsrätt inte velat medges för.⁹⁶ Dock kan vinstandelsräntan ges avdragsrätt om Skatteverket finner skäl att meddela dispens, under förutsättning att villkoren anses affärsmässiga vid tidpunkten för upptagandet av lånet.⁹⁷

⁹⁰ Prop. 1976/77:93, s. 21 f; Dahlberg, 2011, s. 607 ff. och 612.

⁹¹ 24 kap. 5 § 3 st. IL.

⁹² Även 24 kap. 10 § IL behandlar vinstandelsränta, men bara beträffande fåmansaktiebolag, en associationsform som avgränsats bort från framställningen, se avsnitt 1.5.

⁹³ 24 kap. 6 § IL.

⁹⁴ Dahlberg, 2011, s. 612.

⁹⁵ 24 kap. 7 § IL.

⁹⁶ SOU 1972:63, s. 112.

⁹⁷ 24 kap. 9 § IL.

Ränta som löper på ett riktat vinstandelslån utställt av ett vid tidpunkten för emitteringen marknadsnoterat bolag får i motsats till det ovan anförda användas för att reducera skatteresultatet. I sådana fall ska värdet av företrädesrätten för långivarna beskattas i bolaget det beskattningsår lånet förfaller.⁹⁸ Lagstiftaren antog att företrädesrätter emitterade av ett bolag, vars andelar upptagits på reglerad marknad, sannolikt blir föremål för omsättning på börsen. Därigenom kan det ekonomiska värdet på förmånen, baserat på den vinstandelsränta som kan antas uppkomma på lånet, fastställas på objektiva grunder utifrån den ekonomiska verkligheten. Eftersom aktieägarnas förmånsbelopp beskattas är den slutliga skattemässiga effekten i bolaget densamma som om värdet överförts genom formenlig utdelning. Ytterligare argument för avdragsrätt på vinstandelsränta var att ett vinstandelsbevis emitterat av marknadsnoterat bolag antogs få vid spridning. Därför förmodade lagstiftaren att räntan enbart i mycket liten utsträckning skulle utgöra vidareförmedling av bolagets vinst.⁹⁹

3.3.2.3 Kapitalförlust på kapitalandelslån

Inlösen av kapitalandelslån framkallar inte en skattemässig händelse innebärande att kapitalförlust som uppkommer på sådant lån inte medges avdragsrätt.¹⁰⁰ Detta har motiverats med att ett kapitalandelslån har stora likheter med aktier och har därför ansetts bort följa systematiken som gäller vid återinlösen av aktier. Inte heller ger alltså tidpunkten för inlösen av aktier upphov till en skattemässig händelse varför eventuell kapitalförlust nekats avdragsgiltighet.¹⁰¹

Återinlösen av aktier proportionellt från samtliga aktieägare medför att det procentuella andelsinnehavet inte förändras samtidigt som bolaget överför medel till aktieägarna. Beträffande kapitalandelslån uppkommer kapitalförlusten till följd av att bolaget går med vinst medförande att den

⁹⁸ 24 kap. 8 § IL; Dahlberg, 2011, s. 617 ff.

⁹⁹ Prop. 1976/77:93, s. 27 f.

¹⁰⁰ Det innebär samtidigt att en kapitalvinst på lånetypen inte är föremål för beskattning.

¹⁰¹ Prop. 2005/06:39 s. 30 f; 44 kap. 2 § IL, 48 kap. 6b och 28 §§ IL.

skuld bolaget har ökar i förhållande till det utlånade beloppet. Båda dessa kapitalförluster har likheter med utdelning som innebär en värdeöverföring till ägarna när bolaget genererar vinst. Genom att inte tillåta avdrag i dessa situationer har lagstiftaren undvikit att kostnader med utdelningslikheter reducerar skattepliktigt underlag.¹⁰²

Ett annat argument för att hindra avdrag för kapitalförlust uppkommen på kapitalandelslån är att värdet förändringar på skulder, vilket kan sägas uppkomma i fall då återbetalningsbeloppet på kapitalandelslånet ökar eller minskar, i regel inte ska bli föremål för kapitalvinstbeskattning.¹⁰³

3.4 Periodisering

Uppkomna kostnader i ett bolag ska redovisas och tas upp i bokföringen det räkenskapsår till vilket det enligt god redovisningssed hänförs. Även ränteutgift till följd av instrument emitterade till underkurs ska periodiseras över löptiden för låneförbindelsen.¹⁰⁴ Det verkställs genom att skulden successivt skrivs upp i bokföringen så att bokförd skuld på förfallodagen motsvarar lånets nominella belopp. Uppskrivningskostnaden redovisas som ränteutgift.¹⁰⁵

Periodiseringen är av vikt även för beskattningen. Det gäller dock enbart för kostnader som beviljas reducera skattepliktigt underlag. Därför behöver inte utdelningskostnader periodiseras. När en utgift konstaterats avdragsgill fordras fastställelse av det beskattningsår denna reducerar skattepliktigt underlag. Beroende på utgiftsklassificeringen bestäms avdragstidpunkten antingen enligt redovisningen, det vill säga till det år den enligt god redovisningssed hänförs till, eller vid realisationstidpunkten, alltså när kostnaden drabbar företaget.¹⁰⁶ Det beror på att bokföringsmässiga grunder följs i den mån det saknas skatterättslig bestämmelse enligt 14 kap. 2 § 1

¹⁰² Dahlberg, 2011, s. 711.

¹⁰³ Dahlberg, 2011, s. 712 f.

¹⁰⁴ Dahlberg, 2011, s. 562 och 749.

¹⁰⁵ Brockert, SN 2003, s. 561; Tivéus, SN 1996, s. 94.

¹⁰⁶ Hilling, SvSKT 2008, s. 123.

och 2 st. IL. För kapitalförlust, men inte för ränteutgift, finns sådan i 14 kap. 9 § IL samt 44 kap. 2 och 26 §§ IL. Förutsebar kostnad följer således principen om bokföringsmässiga grunder och ger årlig avdragsrätt, medan oförutsebar periodiseras vid realisationstidpunkten och minskar skattepliktigt underlag först vid instrumentets inlösen.¹⁰⁷

Avkastningen på ett hybridinstrument kan bestå av både förutsebar och oförutsebar kostnad. Högsta förvaltningsdomstolen har i sin rättstillämpning försökt, men konstaterat det vara allt för komplext, att genomföra en uppdelning av denna i sina beståndsdelar. Hybridinstrumenten ska istället behandlas som odelbara instrument vars avkastning antingen periodiseras löpande eller vid realisation.¹⁰⁸ Exempel på detta är ett kapitalandelsbevis utställt till underkurs. Även om underkursen är förutsebar är det inte på förhand säkerställt att denna räntekostnad kommer utgå som en faktisk betalning från bolaget eftersom återbetalningsbeloppet kan minska till, och under, utlånat belopp. Ökar återbetalningsbeloppet för bolaget består skillnaden mellan belånat och återbetalt belopp av en del kompensation för lånet och en del kapitalförlust. Avkastningen ska i sin helhet till följd av dess odelbarhet, utefter sin huvudsakliga innebörd, antingen periodiseras enligt belöpande- eller realisationsprincipen.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Dahlberg, 2011, s. 301 och 749; Hilling, SvSkT 2008, s. 123; Tivéus, SN 1996, s. 92 f.

¹⁰⁸ Hilling, SvSkT 2008, s. 124; Se exempelvis RÅ 1994 ref. 10.

¹⁰⁹ Dahlberg, 2011, s. 717 f; Norberg, SN 2009, s.136.

4 Analys av gällande rätt

Till följd av olikheter och flertalet undantag, varav några presenterades i föregående kapitel, behandlas inte kostnader på hybridinstrument alltid likadant. Nedan presenteras några av de olikbehandlingar som kan uppkomma vid finansiering med hybridinstrument.

4.1 Eget kapital och skuld

Hybridinstrument och dess avkastning påverkar bokföringen på olika sätt beroende på om de redovisas som eget eller främmande kapital. Ett egenkapitalinstrument förstärker till skillnad från skuldinstrument bolagets förmögenhet vilket attraherar investerare. Samtidigt är det ur skatterättslig synpunkt, till följd av avdragsrätten, mer fördelaktigt med en avkastning på skuldinstrument. Eftersom klassificeringsresultatet mellan de båda rättsområdena kan avvika torde det finnas såväl incitament som potential att använda ett finansieringsalternativ vilket redovisas mot eget kapital men vars avkastning utgör avdragsgill ränta respektive kapitalförlust.¹¹⁰

En kapitalanskaffningsmetod som avsåg att redovisas som egenkapitalinstrument, men samtidigt eventuellt ge upphov till avdragsgill avkastning blev föremål för prövning i HFD 2014 ref. 10. En konvertibel skulle emitteras och löpa med fast ränta. I instrumentets villkor stadgades en ensidig rätt för utställande bolag att påkalla konvertering samt besluta att räntebeloppet, som alternativ till att utbetalas löpande, skulle kapitaliseras till skulden och därmed öka återbetalningsbeloppet. God redovisningssed var att redovisa instrumentet som egenkapitalinstrument eftersom det för bolaget saknades ovillkorligt krav på löpande betalning till konvertibelinnehavaren. Dessutom kunde bolaget välja att återbetala skulden i egenemitterade aktier, en disposition som inte påverkar bolagets förmögenhet. Istället utlöser sådan avräkning en utspädningseffekt av ägandet på samma sätt som en riktad nyemission. Den ekonomiska

¹¹⁰ Se avsnitt 3.2 och 3.3.

innebörden av den omvända konvertibeln bedömdes således inte utgöra skuld. Frågan i rättsfallet var huruvida den löpande räntan skulle medges avdragsrätt. Högsta förvaltningsdomstolen utgick, till följd av fördelaktigheten för bolaget, från att all räntekostnad skulle tilläggas skulden vilken tillsammans med den ursprungliga, vid instrumentets förfallotidpunkt, förutsattes kvittas mot egenemitterade aktier. Skatterättslig bestämmelse för instrumentets klassificering saknades och dess ekonomiska innebörd skulle därför utrönas för att avgöra om den kapitaliserade räntan skulle medges avdragsrätt. Domstolen ansåg att omständigheterna i fallet var sådana att redovisningen kunde ligga till grund för denna bedömning. Således skulle instrumentet inte heller skatterättsligt utgöra ett skuldinstrument. Avkastningen omklassificerades följaktligen till icke avdragsgill utdelning.

Rättsfallet innebär att motsättningar i redovisningen och skatterätten under vissa omständigheter kan motverkas genom att beskattningen influeras av bokföringen. Eftersom principen inte är generellt tillämpbar och till följd av frånvaron av riktlinjer för när genomslag medges, kan det inte uteslutas att ett hybridinstrument skulle kunna leda till en redovisning mot eget kapital samtidigt som avdragsrätt på avkastningen beviljas.¹¹¹

Eftersom Högsta förvaltningsdomstolen i målet utgick från att det aldrig skulle utgå någon faktisk betalning av ränta svarar målet inte på om ränta hade kunnat dras av i annat fall. Den egentliga innebörden av sådan utbetalning torde vara utdelning redovisningsrättsligt eftersom kostnaden utgår på ett egenkapitalinstrument. Dock är det troligt att ett sådant instrument inte redovisningsrättsligt klassificerats som ett rent egenkapitalinstrument till följd av dess krav på löpande utbetalning från bolagets förmögenhet.

Som alternativ till den valda redovisningen fanns för bolaget möjlighet att redovisa skuldebrevsdelen i instrumentet som skuld och konverteringsrätten mot eget kapital. Utgifterna redovisas vid sådant alternativ som ränta till

¹¹¹ Tivéus, SN 2014, s. 283.

följd av dess uppkomst på ett, enligt redovisningsrättens definition, skuldinstrument. Ränteutgifterna skulle alltså kunna grunda avdragsrätt enbart på grund av annat redovisningsval. Att ha i minnet är dock att redovisningen i sådana fall belastas av kostnaderna.¹¹²

4.2 Ränta och kapitalrabatt

Eftersom Högsta förvaltningsdomstolen enbart tillåtit avdragsrätt för ränteutgifter föremål för faktisk utbetalning uppkommer en olikbehandling av skuldeförbindelser.¹¹³ Exempelvis missgynnas lån innehållande för innehavaren av instrumentet ekonomiska värden utöver ränta som medför att faktisk utbetalning av ränta inte utgår. Se nedanstående exempel.

Situation 1: Ett skuldebrev med låg eller obefintlig ränta emitteras av ett bolag för 80 kronor och återbetalas med hundra kronor. Mellanskillnaden på 20 kronor utgör en förutsebar och faktisk kostnad på lånet för bolaget. Underkursen på lånet blir avdragsgill som ränta, i den mån den tillsammans med den löpande, med beaktande av de kringliggande omständigheterna, inte anses överstiga marknadsmässig.¹¹⁴

Situation 2: Ett lån på samma villkor som ovan emitteras tillsammans med en rätt att konvertera lånet till aktier. Om konverteringsrätten har samma värde som underkursen motsvarar emissionspriset återbetalningsbeloppet bestående av dels lånesumman, dels en optionspremie. Låntagande bolag har samma räntebärande förpliktelse som i föregående situation samt en för bolaget kostnadsfri förpliktelse att utge nya aktier i framtiden. Dock utgår ingen faktisk betalning varför underkursen inte blir avdragsgill.¹¹⁵

Situation 3: När konverteringsrätten understiger värdet på skuldedelens underkurs emitteras konvertibelns under dess nominella belopp. Differensen mellan emitterat och återbetalat belopp, vilken utgörs av mellanskillnaden mellan värdet av konverteringsrätten och underkursen, är en faktisk kostnad.

¹¹² Tivéus, SN 2014 s. 279 och 282 f; Torgander, SN 2014, s. 797 f.

¹¹³ Se avsnitt 3.3.2.1.

¹¹⁴ Virin, 2014, rubrik ”På vilket sätt är rättspraxis felaktig?”.

¹¹⁵ Virin, 2014, rubrik ”På vilket sätt är rättspraxis felaktig?”.

Således kan en del av underkursen, i den mån den utgör ersättning för kredit, dras av på skatten. Resterande del medges dock ingen avdragsrätt.¹¹⁶

I de tre presenterade situationerna uppstår olikheter i rätten till avdrag. Detta trots att den ekonomiska innebörden av kapitalminskningen är densamma vilket tydliggörs genom att kapitalrabatten i samtliga situationer bokförs som räntekostnad.¹¹⁷ Här får således redovisning inte någon påverkan på beskattningen. Resultatet missgynnar konvertibler och andra finansiella instrument förenade med förväntansvärde, i förhållande till andra former av finansieringsalternativ. Bolag kan undkomma denna utgång genom att ändra villkoren i konvertibeln och betala marknadsmässig ränta. Härigenom ökar skuldedelens värde till dess nominella belopp. Till följd av konverteringsrätens värde kan emittering av konvertibeln ske till ett högre belopp än det nominella. Det ökade inflödet av kapital motsvarar de höjda räntekostnaderna som uppkommer varför det ekonomiska nettot för bolaget är identiskt med den tidigare. Skillnaden är att det i detta fall uppkommer en faktisk utbetalning av räntan som därför ges avdragsrätt. Resultatet medför att två alternativa transaktioner, som skapar samma ekonomiska situation för bolaget, ger upphov till olika skattemässiga hanteringar.¹¹⁸

Trots missgynnandet av konvertibler finns argument för att inte låta instrumentets underkurs ligga till grund för avdrag. Konverteringsrätten utgör inte någon kostnad för bolaget eftersom nyemittering av egna aktier är gratis. Emission påverkar enbart aktieägarna i form av att deras inflytande minskar när nya aktier i bolaget emitteras till en specifik person. Det kan därför ifrågasättas om en kostnad som inte påverkar bolaget ska grunda avdragsgiltighet på skattepliktigt underlag. Vidare innebär en konvertering till ett pris lägre än rådande teckningskurs att mindre kapital inkommer än om vanlig nyemission företagits. Enligt reciprocitetsprincipen, det vill säga att det som tas upp hos en part dras av hos den andra, ska inte ett lägre inflöde av kapital ge avdragsrätt eftersom motsvarande kapitalanskaffning inte beskattas.

¹¹⁶ Virin, 2014, rubrik ”På vilket sätt är rättspraxis felaktig?”.

¹¹⁷ Dahlberg, 2011, s. 564 f; Tivéus, SN 2014 s. 280.

¹¹⁸ Brockert, SN 2003, s. 562.

Slutligen beskattas konvertibelinnehavaren inte för förväntansvärdet i konverteringsrätten vilken kompenserar låg ränta, utan enbart för den löpande ränteintäkten. Att medge avdragsrätt brister således även av den anledningen i reciprocitet.¹¹⁹

4.3 Ränta och utdelning

När avdragsgiltighet föreligger för ett finansieringsalternativ, men inte ett annat, uppkommer ett missgynnande av den form vars avkastning förläggs med avdragsförbud. Kostnad uppkommen på sådant instrument betalas då från hos bolaget beskattade medel som samtidigt skapar en skattepliktig intäkt hos motparten, i strid med principen om reciprocitet. Dubbelbeskattning av utdelning är dock något som lagstiftaren valt att införa vilket också gör en finansiering med eget kapital dyrare än annan finansieringsform, medförande att finansiering genom lån är mer skatterättsligt fördelaktigt än emission av aktier. Företag vars verksamhet är bättre lämpad för investering med eget kapital erhåller till följd av detta en konkurrensnackdel. Utredarna av lagförslaget SOU 2014:40 menar att det är samhällsekonomiskt ineffektivt att på detta sätt gynna investeringar med lånat kapital. Det kan nämligen innebära att investeringar inte blir lönsamma samtidigt som investeringar som inte borde genomföras företas. Bolag uppmuntras dessutom till överkuldsättningar vilket skapar ett vid konjunktursvängningar utsatt företagsklimat.¹²⁰

Olikbehandlingen skapar vidare anledning för företag som vill överföra medel till ägarna att förtäcka utdelning i form av ränta för att erhålla avdragsrätt på kostnaden. Även om detta kan genomskådas av domstol innebär skillnaden att en bedömning behöver göras av avkastningens syfte. Svåra bedömningar hade således kunnat undvikas om avkastningarna behandlats överensstämmande och incitamenten för att kringgå lagen genom att skapa nya former av instrument hade sannolikt minskat eftersom någon fördel inte längre vore möjlig att erhålla. Skillnaden i avdragsrätt mellan avkastnings-

¹¹⁹ RÅ 2002 ref. 77; Persson Österman, SN 2003, s. 361.

¹²⁰ SOU 2014:40, s. 57 f. och 99.

formerna är också anledningen till att särskilda regler och undantag från avdragsrätten har behövt införas och således skapat än mer olikheter beträffande exempelvis vinstandelsränta och kapitalandelsbevis.¹²¹

4.4 Ränta och kapitalförlust

Det finns skatterättsliga fördelar att vinna vid valet av kostnadens periodisering. Skillnaden i beskattningshänseende mellan ränta och kapitalförlust är tidpunkten för avdragsrätt. Ränta ger som tidigare framgått avdragsrätt årligen medan kapitalförlust minskar skattepliktigt underlag vid realisation.¹²²

Skiljelinjen mellan ränta och kapitalförlust har dragits utifrån utgiftens förutsebarhet, och inte enbart utifrån dess utbetalningstidpunkt för att minska kringgåendet. Förutsebar utgift är ränta, oavsett när den uppkommer, medan oförutsebar kostnad utgör kapitalförlust.¹²³ Problem uppkommer dock när ett instruments avkastning utgör båda delarna alternativt när bolag kan välja mellan att låta instrumentet antingen generera enbart det ena, alternativt båda varianterna.¹²⁴ I sådana fall periodiseras inte kostnaderna utefter dess innebörd. Exempelvis ska all avkastning på ett kapitalandelslån, bestående av både kostnad för underkurs och kapitalförlust för bolaget, periodiseras till tiden för lånets inlösen.¹²⁵ På så sätt kan räntekostnader väljas att periodiseras antingen till denna tidpunkt eller årligen, genom att istället för underkurs fastställa löpande ränta i villkoren.

Ett bolag kan med olika konstruktioner av hybridinstrument själv hänföra en viss kostnad till antingen ränteutgift eller kapitalförlust. Härigenom ges en möjlighet att bestämma när avdragsrätten ska uppkomma. Betraktas kostnaden vara ränta kan dessutom valbarheten som följer av en redovisning i enlighet med bokföringsmässiga grunder medföra än mer bestämmanderätt

¹²¹ Se avsnitt 3.2.2, 3.3.2 och kapitel 5.

¹²² Se avsnitt 3.4.

¹²³ Se avsnitt 3.2.2.

¹²⁴ Se avsnitt 5.2.

¹²⁵ RÅ 1994 ref. 26.

för bolaget angående avdragsrättens uppkomst. Därmed kan det finnas en möjlighet för bolag att förlägga avdragsrätt beskattningsår med högt inflöde av skattepliktig inkomst. Härigenom riskerar ekonomiskt likvärdiga avkastningar att bli föremål för olika skattemässiga behandlingar. Redovisningens påverkan på den skatterättsliga periodiseringen kan således leda till att skattskyldig kan påverka när avdragsrätt uppkommer.¹²⁶

4.5 Vinstandelsränta

Om det fastställs att avdragsförbud inte föreligger på vinstandelsräntan ges full rätt till avdrag på den avkastning som betalas ut till långivaren, oavsett om avkastningen är avsevärd i förhållande till utlånat belopp. Vid motsatt situation uppkommer totalt förbud mot sådant avdrag. Det finns således ingen lagstadgad möjlighet att dela upp avkastningen i marknadsmässig vinstandelsränta och så kallad övervinstandelsränta. Vid avdragsrätt riskerar därför kostnader som egentligen beror på ett ägarförhållande att dras av i strid med lagens syfte. Där hela vinstandelsräntan däremot hindras avdrag be-läggs även den del av vinstandelsränta som är marknadsmässig och vars egentliga syfte inte är att överföra medel till aktieägare med avdragsförbud. Ränta kan således hindras avdrag, medan utdelning ibland kan medges så-dan, vilket skapar olikheter i förhållande till andra finansieringsformer. Vi-dare är vinstandelslån till andelsägare aldrig möjligt i ett privat aktiebolag även om det fastställs med exakt samma villkor som ett som ställts ut till den allmänna marknaden. Även i denna aspekt är därmed behandlingen skild beträffande instrument av samma innebörd.¹²⁷

I praxis har dock lagen inte tolkats i fullständig överensstämmelse med sin lydelse, utan hänsyn har även tagits till transaktionens verkliga innebörd. I exempelvis RÅ 1991 ref. 109 uttalade Högsta förvaltningsdomstolen att ett grundläggande kriterium för avdragsrätt av ränta är att det utgör ersättning för kredit. Detta ansågs gälla även för vinstandelsränta i HFD 2012 ref. 13. Den del som inte anses marknadsmässig ska enligt utgången i domen be-

¹²⁶ Se avsnitt 3.4; Kellgren, SN 2003, s. 340.

¹²⁷ Se avsnitt 3.3.2.2.

handlas som utdelning. Resultatet medför att stor avkastning på lågt lånebe-
lopp, trots att lagen tillåter full avdragsrätt, enbart i begränsad omfattning
reducerar skattepliktigt resultat.¹²⁸ Resultatet bidrar till en ökad likabehand-
ling men skapar samtidigt en betydligt svårare bedömningsituation där
marknadsmässig vinstandelsränta måste fastställas, vilket var något som
ville undvikas i lagstiftningsarbetet.¹²⁹ Rättsfallet verkar vidare inte skapa
motsvarande förutsättningar för avdrag för marknadsmässig ränta i en situa-
tion då en tillämpning av lagen resulterar i avdragsförbud.

Utöver IL och Högsta förvaltningsdomstolens praxis kan bestämmelser i
lagen mot skatteflykt (1995:575) användas för att hindra att vinstandelsränta
erkänns avdragsrätt. I RÅ 1998 not. 195 avsågs ett vinstandelslån ställas ut
till den allmänna marknaden där långivarna genom en stiftelse gavs kon-
trollmöjligheter över bolaget. All avkastning från bolaget skulle tillfalla de-
samma. Enligt Skatterättsnämnden tillät inkomstskattelagen avdragsrätt för
vinstandelsräntan, men eftersom långivarna indirekt kontrollerade bolaget
via stiftelsen kunde det befaras att villkoren för lånet, istället för på grund av
upptagen kredit, uppställts till följd av ett ägarförhållande. Det skulle enligt
nämnden, i vilken ståndpunkt Högsta förvaltningsdomstolen instämde, stå i
strid med lagens syfte om denna ränta medgavs avdragsrätt.

Precis som med Högsta förvaltningsdomstolens praxis uppkommer bedöm-
ningssvårigheter av marknadsmässiga villkor vid en tillämpning av Skatte-
flyktslagen. Räntesättningen beror på faktorer unika för det enskilda avtals-
förhållandet och problematiken blir särskilt svår beträffande vinstandelslån
vars villkor kan fastställas med omfattande variationsmöjligheter.¹³⁰

¹²⁸ Wilhelmsson, SN 2012, s. 550.

¹²⁹ Prop. 1976/77:93, s. 26 f.

¹³⁰ Prop. 1976/77:93, s. 26; Dahlberg, 2011, s. 621 f.

4.6 Vinstandelsränta och förlust på kapitalandelslån

Avkastning genererad på finansieringsformerna vinstandelslån och kapitalandelslån grundar sig i samma omständigheter, det vill säga uppgång i bolagets rörelseresultat och har således liknande ekonomisk innebörd. Dessutom har de båda instrumentens avkastningar likheter med utdelning.¹³¹

Huvudargumentet för att inte låta inlösen av kapitalandelslån utlösa en skattemässig händelse, det vill säga likheten med utdelning, är tillämpligt även beträffande vinstandelsräntan. Ändock har detta skäl inte fått genomslag beträffande vinstandelsräntan på samma sätt som för kapitalandelslånen. Istället har kostnader på vinstandelslån, till skillnad från kapitalandelslån vars kapitalförlust belagts med totalt avdragsförbud, som huvudregel givits avdragsrätt. Beskattningsresultaten blir således de motsatta för två ekonomiskt liknande transaktioner.¹³²

Vidare uppstår olikbehandling när emittering av hybridinstrumenten sker till underkurs. Som tidigare anförts behandlas samtlig avkastning på kapitalandelslån, det vill säga både variationen i återbetalningsbelopp och underkurs, som kapitalförlust. I och med att kapitalförlust på låneformen belagts med avdragsförbud tillåts inte räntekostnad i form av underkurs på kapitalandelslån dras av. Underkurs på vinstandelslån behandlas däremot som vanlig räntekostnad och medges i fall av marknadsmässighet avdragsrätt.¹³³ Ett kapitalandelslån förenat med vinstandelsränta medför att en del av kostnaden som uppkommer till följd av ökat rörelseresultat i bolaget ges avdragsrätt, medan en annan del förhindras sådan, trots att utbetalningarna grundar sig i samma omständigheter.

Det ska poängteras att ifall kapitalandelslån givits samma rätt till avdrag som vinstandelslån hade hanteringen av kapitalandelslån skiljt sig åt i

¹³¹ Se avsnitt 2.2.2, 2.2.3, 3.3.2.2 och 3.3.2.3.

¹³² Se avsnitt 3.3.2.2 och 3.3.2.3.

¹³³ Se avsnitt 3.2.2.1 och 3.3.1.

förhållande till andra liknande värdepapper så som exempelvis aktier. Orsaken till olikbehandlingen ligger därför inte främst i avdragsförbudet på kapitalförlust uppkommen på kapitalandelslån, utan snarare att andra intressen medfört att vinstandelsröntan, trots dess likhet med utdelning, medgivits rätt att reducera beskattningsunderlag.

4.7 Olika former av kapitalförlust

Eftersom det från huvudregeln om kapitalförlusters avdragsrätt gjorts undantag för bland annat kapitalförlust vid återinlösen av aktier samt kapitalandelslån är inte alla kostnader klassificerade som kapitalförluster föremål för samma skatterättsliga konsekvenser.¹³⁴ Icke avdragsgill kapitalförlust kan således finnas anledning att försöka klassificera som ränteutgift alternativt annan form utav kapitalförlust. Dock kan undantagen anses skatterättsligt motiverade eftersom en annan bedömning hade medfört att dispositioner likt utdelning medgivits avdragsrätt.

¹³⁴ Se avsnitt 3.3.2.3.

5 Kringgåendeproblematik

Följande kapitel avser att åskådliggöra den kringgåendeproblematik de i föregående kapitel presenterade skillnaderna skapar. Nedan redogörs för hur olikheterna skapar möjlighet för bolag att kringgå regler och erhålla önskade redovisningsrättsliga samt skatterättsliga effekter.

5.1 Konsekvenser

När avdragsrätten varierar dels mellan och dels inom en och samma avkastningsform uppstår brister i likabehandlingen av ekonomiskt likvärdiga transaktioner. Systemet fungerar handlingsdirigerande genom att gynna vissa finansieringsalternativ i förhållande till andra. Bolag vars verksamhetsupplägg tillåter sådan fördelaktig finansieringsform väljer högst troligt detta framför ett dyrare alternativ. Resultatet överensstämmer inte med den skatterättsliga principen om neutral beskattning, det vill säga att skattesystemet inte ska inverka på en verksamhets finansieringsval. Nämnt neutralitetsprincip har som utgångspunkt att en beskattning utan handlingsdirigerande verkan medför en effektivare allokering av resurser i samhället.¹³⁵

Skillnaderna i behandling samt en möjlighet att skapa egna instrument skapar vidare incitament för kringgående. Om bolag på egen hand kan bestämma, genom egna konstruktioner av hybridinstrument, hur en kapitalanskaffningsmetod ska hanteras skatterättsligt kan skattekostnad undgås. Det är problematiskt utifrån grundsatsen om horisontell rättvisa. Skattearbitrage kan också medföra att beskattningsresultatet blir mer oförutsebart.¹³⁶ Vidare uppkommer en konkurrensfördel i förhållande till bolag som inte utnyttjar systemet eftersom mer kapital för investering och expanderings bibehålls i företaget. Även detta är problematiskt utifrån principen om neutralitet. Skatteplanering minskar inflödet av kapital till den offentliga verksamheten,

¹³⁵ SOU 2014:40, s. 57; Tikka, 2004, s. 660.

¹³⁶ Hilling, SvSKT 2008, s. 124.

vilket kan fordra alternativa finansieringskanaler.¹³⁷ Härigenom riskerar lägre skatteintäkter från bolagssektorn att orsaka behov av skattehöjningar på andra områden och således förflytta viss skattebörda till andra aktörer. Tilltron till skattesystemet kan således påverkas ogynnsamt av att aktiebolag försöker maximera vinst genom att minimera skattekostnader. Det kan i förlängningen skapa en negativ spiral om allt fler subjekt intresserar sig för skatteplanering.¹³⁸

Av ovan nämnda skäl utgår framställningen från att skattearbitrage inte är önskvärt och behöver motverkas.

5.2 Konstruktion av instrument

Med konstruktion av instrument avses i framställningen fortsättningsvis möjligheten att skapa ett instrument med egenskaper som påverkar redovisningsresultatet, avdragsrätten och, alternativt eller, periodiseringen i önskad riktning.

I regel är det fördelaktigt för ett bolag att redovisa ett instrument som eget kapital, samtidigt som avkastningen ges löpande avdragsrätt. Det skulle innebära att rörelseresultatet inte påverkas av kapitalanskaffningen samtidigt som skatten reduceras löpande, och inte enbart beskattningsåret för inlösen. Eftersom avdragsrätten sprids ut över hela instrumentets löptid minskar sannolikheten för en avsaknad av mot utgifterna kvittningsbar inkomst. Dessutom tillämpas på löpande periodisering bokföringsmässiga grunder vari valmöjligheter för kostnaders upptagande i redovisningen ges. Härigenom skapas än större möjlighet för bolag att hänföra kostnader till ett år med ett högt skattepliktigt underlag.

Till exempel är emittering av en vanlig konvertibel inte särskilt förmånligt för ett bolag eftersom skuldinstrument belastar räkenskaperna och kapitalrabatten saknar avdragsgiltighet. Företag söker då hellre andra finansieringsal-

¹³⁷ SOU 2014:40, s. 58.

¹³⁸ SOU 2014:40, s. 103.

ternativ, exempelvis i form av ett hybridinstrument. Instrumentformen kan betraktas utgöra både eget kapital och skuld och eftersom bedömningen skiljer sig åt mellan skatterätten och redovisningsrätten kan ett instrument redovisningsrättsligt utgöra eget kapital samtidigt som dess avkastning medges avdragsrätt.¹³⁹ Vidare kan tidpunkten för avkastningens avdragsrätt påverkas genom att det befintliga instrumentet återskapas med delar som tillsammans skapar annat periodiseringsresultat än det ursprungliga.¹⁴⁰

Till följd av nämnda svagheter i systemet kan alltså bolag skapa instrument med önskvärda redovisningsrättsliga och skatterättsliga egenskaper utan att samtidigt behöva vidkännas de ursprungligen tillhörande nackdelarna, alternativt kopiera befintliga instruments egenskaper samtidigt som hanteringen skiljer sig åt i förhållande till förebilderna.

Ett hybridinstrument kan sammansättas genom ett otal olika kombinationer och utmyнна i komplexa arrangemang med egenskaper av skuld, eget kapital samt förutsebar och oförutsebar avkastning. Nedan åskådliggörs grundläggande hur företag kan återskapa hybridinstruments egenskaper. Det kan på liknande vis göras för att skapa helt nya varianter av instrument.

Ett typexempel är möjligheten att med hjälp av en skuld tillsammans med en rättighet att köpa aktier återskapa karakteristikan hos en konvertibel. Istället för ett enhetligt instrument utfärdas två fristående instrument i form av en obligation och ett skuldebrev. Beskattningen av de två delarna sker separat till skillnad från vad som gäller för en konvertibel.¹⁴¹ Vidare kan en preferensaktie användas för att återskapa skuldegenskaper. En preferensaktie med rätt till årlig utdelning på fast procentsats av vinsten samt krav på inlösen vid en viss tidpunkt erhåller egenskaper liknande ett lån med återbetalningsskyldighet vars ränta kopplas till låntagande bolags vinst, det vill säga vinstandelslån. Om utdelningen istället fastställts till ett visst belopp är egenska-

¹³⁹ Se avsnitt 4.1.

¹⁴⁰ Hilling, SvSKT 2008, s. 122 ff.

¹⁴¹ Dahlberg, 2011, s. 540.

perna snarlika ett vanligt lån vars ränta löper med en fast procentsats.¹⁴² Oavsett villkoren i preferensaktien ska, till skillnad från lån med samma ekonomiska resultat, instrumentet redovisas mot eget kapital.¹⁴³ Skatterättsligt finns möjligheten att avkastningen, den redovisningsrättsliga klassificeringen till trots, bedöms vara ränta och att en motsättning rättsområdena emellan uppstår.

Ett lån förenat med löpande räntebetalning ger enbart upphov till förutsebar avkastning. Derivat å sin sida genererar oförutsebar avkastning. Det innebär att dessa två typer av instrument utgör marknadens extremer som tillsammans kan byggas ihop till mellanvarianter av instrument. Exempelvis kan både den förutsebara och den oförutsebara delen av en akties avkastning återskapas med hjälp av en termin och en obligation. Lösenpriset i terminens villkor fastställs till det pris aktien förmodas vara värd vid instrumentets förfallodag. Obligationens kostnad bestäms utifrån aktiens nuvarande marknadsvärde med en ränta motsvarande aktiens kalkylränta, det vill säga den procentsats med vilken aktiens värde årligen beräknas stiga. Nedanstående exempel åskådliggör situationen.¹⁴⁴

En aktie införskaffas för hundra kronor och avyttras två år senare mot en köpeskilling om 110 kronor. Instrumentet har då genererat en avkastning på tio kronor. Som alternativ för att köpa nämnd aktie förvärvas en aktietermin på två år med en kalkylränta på tio procent. Det innebär för innehavaren en skyldighet att köpa den tidigare nämnda aktien två år senare, till aktiens förväntade marknadsvärde vid transaktionstidpunkten, det vill säga $100 \times 1,1^2 = 121$ kronor. Terminen kombineras med en obligation på 100 kronor förenad med löpande ränta motsvarande kalkylräntan på aktuell aktie, alltså tio procent. Terminen saknar av skäl som nämnts i avsnitt 2.1 initialt värde och den totala anskaffningskostnaden för de båda instrumenten uppgår därav till obligationens pris på hundra kronor. Efter två år är obligationens värde $100 \times 1,1^2 = 121$ kronor. Avkastningen på obligationen uppgår till 21

¹⁴² SKV 2012, s. 68.

¹⁴³ RFR 2, s. 23.

¹⁴⁴ Hilling, SvSKT 2008, s. 120 f.

kronor. Aktierna som efter två år har ett marknadsvärde på 110 kronor levereras till den vid avtalsingåendet bestämda kostnaden på 121 kronor, medförande att terminen ger en förlust på 11 kronor. Lägg avkastningarna på obligationen och terminen samman (21-11) uppstår en sammanlagd avkastning på tio kronor, precis som om den alternativa investeringen i aktier företags.¹⁴⁵

När en akties egenskaper återskapas på detta sätt, med hjälp av ett instrument som består av en avtalspliktig utgift i form av ränta innebär det att en del av huvudinstrumenten redovisas som skuld medan resterande del redovisas som eget kapital. Alternativet att enbart emittera en aktie innebär däremot att hela instrumentet redovisningsrättsligt är hänförbart till eget kapital. En skillnad uppstår således i redovisningen beroende på hur bolaget väljer att konstruera instrumentet. Redovisningsvalet skulle kunna påverka beskattningsresultatet genom att samtlig avkastning på en aktie förnekas avdragsrätt, medan den avkastning som uppkommer på en obligation medges sådan.

5.3 Motverkande av kringgående

5.3.1 Redovisningen och den ekonomiska innebörden

Att bolag genom att konstruera hybridinstrument erhåller fördelaktiga effekter kan motverkas av att rättstillämparen fastställer transaktionens ekonomiska innebörd. Det otillfredsställande resultatet där två alternativa transaktioner ges åtskilda skatterättsliga hanteringar kan härigenom undvikas och således ökas förutsättningarna för att upprätthålla neutralitet mellan finansieringsformer.

En generell tolkning av ett instrument i enlighet med dess innebörd hindras till följd av det skatterättsliga kravet på ordalydelsetolkning. I fall då lagstiftningen uttryckligen stadgar skillnader i avdragsrätt alternativt periodise-

¹⁴⁵ Hilling, SvSKT 2008, s. 122 f.

ring spelar den ekonomiska innebörden av en avtalssituation föga roll för beskattningsresultatet. Det är således enbart vid avsaknad av skatterättsliga bestämmelser som olikheter kan mildras genom hänsynstagande till en ekonomisk innebörd av ett instrument. När så är fallet fordras en utvärdering av ett hybridinstruments effekter och syfte för vilket skatterätten saknar allmängiltig metod.¹⁴⁶

Inom redovisningsrätten, genom bland annat regelverket IFRS, finns däremot ett omfattande system för att kartlägga ett instruments ekonomiska innebörd.¹⁴⁷ Även om regelverket inte direkt anses tillämpligt för klassificering inom skatterätten ges redovisningsrätten indirekt relevans i de fall bolagets egenupprättade redovisning tillåts agera vägledning för den skattemässiga bedömningen. Högsta förvaltningsdomstolen accepterade nämligen i HFD 2014 ref. 10 att den av bolaget upprättade redovisningen påverkade rättssubjektets beskattningskonsekvenser. Domstolen yttrade att det, eftersom redovisningen i regel ger uttryck för instrumentets ekonomiska innebörd, ter sig naturligt att vid brist på skatterättslig reglering utgå från denna. Dock poängterades att tolkningen förutsatte att redovisningen upprättats i enlighet med god redovisningssed samt att en bedömning beträffande lämpligheten i redovisningens påverkan behöver företas i varje enskilt fall.

Följaktligen kan situationer uppstå där redovisningen inte tillåts avgöra den skatterättsliga bedömningen av ett instruments ekonomiska innebörd, exempelvis till följd av dess oförenlighet med god redovisningssed. Det medför att denna behöver fastslås på annat sätt, förslagsvis genom en klassificering av instrumentets avkastning.¹⁴⁸

5.3.2 Företagsskattekommitténs slutbetänkande SOU 2014:40

Olikbehandlingen kan utöver praxis även hanteras med en lagstiftningsåtgärd i syfte att angripa kringgående. De gynnsamma effekter ett bolag kan

¹⁴⁶ Se avsnitt 1.3 och 3.2.2.

¹⁴⁷ Se avsnitt 3.2.

¹⁴⁸ Se avsnitt 3.2.2.

erhålla genom konstruktion av hybridinstrument reduceras av den reform av det skatterättsliga systemet som i SOU 2014:40 föreslås av Företagsskatteskommittén.

Huvudförslaget består av begrepp och definitioner i korrelation med redovisningsrätten. Exempelvis föreslås att även skatterätten använder sig utav termen finansiellt instrument där innebörden överensstämmer med IASB:s definition införd i 4 kap. 14 a och c §§ ÅRL. Från begreppet finansiella instrument görs i förslaget undantag för att kostnader som egentligen inte är hänförliga till finansiella instrument beläggs med avdragsförbud. Således tillåts avdragsrätt för kostnader uppkomna på terminer och optioner, vars användningsområde är att säkra fullt avdragsgilla kostnader uppkomna i näringsverksamheten.¹⁴⁹

Finansiella kostnader, det vill säga bland annat utgifter till följd av ränta, utdelning eller kapitalförlust, tillåts enkom reducera finansiell intäkt, vilket är inkomst med en motsvarighet i en finansiell kostnad.¹⁵⁰ Kostnader och inkomster uppkomna på finansiella instrument hamnar således i en fälla, där de enbart tillåts kvittas mot varandra. Övergår de finansiella kostnaderna de finansiella intäkterna, det vill säga uppstår ett negativt finansnetto, ges inte utgiftsöverskottet tillfälle att bidra till reducerat skatteresultat varken innevarande eller framtida beskattningsår. Ett positivt finansnetto får inte heller skjutas upp utan ska tilläggas aktuellt beskattningsårs skattepliktiga underlag.¹⁵¹

Som alternativ till finansiella kostnaders avdragsrätt föreslås ett schabloniserat avdrag beräknat på näringsverksamhetens skattemässiga resultat. Intäkter i företaget med tillägg för positivt finansnetto reduceras av andra kostnader än finansiella.¹⁵² Ger beräkningen upphov till ett positivt beskatt-

¹⁴⁹ Se förslagets 24 kap. 3 § IL; SOU 2014:40, s. 203.

¹⁵⁰ Se förslagets 24 kap. 4 och 11 §§ IL.

¹⁵¹ SOU 2014:40, s. 189 f; Se förslagets 24 kap. 13 § IL och 29a kap. 2 § IL.

¹⁵² Se förslagets 29a kap. 2 § IL.

ningsresultat reduceras beloppet med ett finansieringsavdrag om tjugofem procent.¹⁵³

Genom förslaget grundar sig avdragsrätten på bolagets beskattningsbara underlag istället för dess skuldsättningsgrad. Dessutom ges i princip samtliga avkastningsformer samma avdragsmöjlighet. Olikheterna mellan finansieringsformer har till följd därav potential att reduceras.

¹⁵³ Se förslagets 29a kap. 3 § IL.

6 Diskussion

Avsikten är att i innevarande kapitel diskutera uppkomsten till, samt problematiken kring, olikbehandlingen av finansieringsformer. Vidare redogörs för tankar om motverkande av dessa problem utifrån både praxis och det tidigare presenterade lagförslaget SOU 2014:40.

6.1 Gällande rätt

6.1.1 Olikbehandling

Att ekonomiskt likartade transaktioner olikbehandlas beror på problematik inom samtliga i kapitel tre presenterade bedömningssituationer, det vill säga inom klassificerings-, avdrags- och periodiseringsstadiet.

Den åtskilda klassificeringen inom rättsområdena möjliggör att ett instrument kan klassificeras på ett sätt inom det ena och på motsatt vis inom det andra. När ett instrument inte hanteras överensstämmande skatterättsligt och redovisningsrättsligt kan fördelar uppkomma i förhållande till instrument av liknande innebörd vars klassificering överensstämmer inom rättsområdena. Avgörande för olikbehandlings uppkomst är den mellan rättsområdena i regel oberoende klassificeringen. Härav är det till synes oundvikligt med ett emellanåt motsägelsefullt klassificeringsresultat.

Vidare föreligger skillnader i rätten till avdrag både mellan och inom avkastningskategorier. Olikheter mellan avdragsformerna beror på att avdragsgiltighet givits åt räntekostnader samt kapitalförluster, till skillnad från utdelning. Det ger av naturliga skäl incitament för bolag att framförallt finansiera verksamheten med räntebärande instrument. Verksamhetsutplägget påverkas således, trots visionen om neutral beskattning, utav regelverket. Avdragsskillnaderna är i förlängningen även anledningen till skillnader inom en och samma avkastningskategori. Avkastning på hybridinstrument kan påminna om både avdragsgill och icke avdragsgill kostnad där behandlingen omöjlig kan vara ekvivalent med samtliga avkastningar de har lik-

heter med. Olikbehandlingen har dessutom, för att undvika oönskad avdragsrätt, fordrat särbehandling av avkastningar i vissa situationer.

Slutligen kan även periodiseringen, till följd av olikheter i tidpunkt för avdragsrätt, bistå med olikbehandling av liknande utgifter. Det följer av att kapitalförlust och räntekostnader redovisas vid olika tidpunkt. Eftersom det för bolag finns alternativa sätt att redovisa ett och samma instrument kan även valmöjlighet mellan avdragstidpunkt erhållas.

De ovan nämnda potentiella skillnaderna i behandling av ekonomiskt likvärdiga positioner är problematiska utifrån tanken om neutralitet mellan kapitalanskaffningsmetoder. Kostnader av samma innebörd riskerar att behandlas olika vilket, eftersom det finns fördelar att erhålla beroende på valet av finansieringsmetod, föranleder ett handlingsdirigerande system.

6.1.2 Kringgående

Olikbehandlingen mellan finansieringsalternativ är utöver ur neutralitetssynpunkt bekymmersam till följd av dess skapande av kringgåendemöjligheter. Ett kringgående innebär att skattskyldig kan påverka sitt eget beskattningsresultat, vilket i än större utsträckning försvagar neutraliteten inom beskattningen.

Skattearbitrage föreligger då önskade hybridegenskaper genom diverse kombinationer av finansiella instrument av bolag kan återskapas och nyskapas, där skillnad i behandling uppkommer jämte liknande instrument. Inverkan på resultatet ges även av att den flexibla redovisningsrätten ges en påverkan på framförallt den skatterättsliga periodiseringen. Dessutom bidrar även den skatterättsliga tolkningsmetoden samt principen om odelbarheten till att domstolen inte behandlar ett instrument helt i enlighet med dess innebörd. Att ett instrument beroende på dess uppbyggnad kan behandlas på olika vis medför en möjlighet för skattskyldig att välja den mest gynnsamma konstruktionen.

Lagligheten till trots kan ett agerande medförande att företaget undviker en betydande skattekostnad ifrågasättas. Bolagets ställning i förhållande till konkurrenterna stärks genom ökningen av tillgängligt investeringsutrymme. Vidare minskar den svenska skattebasen vilket kan, för att fortsättningsvis möjliggöra finansiering av offentlig verksamhet, förutsätta skattehöjningar på andra områden och därför öka andra subjekts skattebörd.

6.1.3 Ekonomisk innebörd

Vid avsaknad av möjlighet att konstruera instrument med önskat beskattningsresultat vore kringgåendeproblematiken i princip eliminerad. Det löser förvisso inte avsaknaden av neutralitet i avdragsrätten. Dock föreligger det en avsevärd skillnad mellan en olikbehandling som lagstiftaren valt att införa samt en av lagstiftaren oavsiktligt uppkommen olikbehandling till följd av systembrister. Det torde således framförallt vara angeläget att motverka de ouppsåtliga skillnaderna.

Då lagstiftningens lydelse uttryckligen ger upphov till olikbehandling kan domstolen inte påverka resultatet genom att frångå ordalydelsen. Kringgåendet, och härigenom öka möjligheterna för att uppnå likabehandling av två dispositioner med samma syfte, kan enbart motverkas i situationer där lagstiftningen inte ger svar och där den ekonomiska innebörden ska vara vägledande. Somliga arbitragesituationer har härigenom förhindrats i praxis.¹⁵⁴

Skillnader mellan skatterättslig och redovisningsrättslig klassificering kan reduceras genom att alltid låta den skatterättsliga bedömningen av ekonomisk innebörd vila på bolagets redovisning. Dock föreligger viss problematik med sådan metod. Eftersom det är bolaget som upprättar bokföringen överensstämmer inte nödvändigtvis denna med verkligheten. Dessutom föreligger skillnader i tolkning och utveckling av redovisnings- och skatterätten. Redovisningsrätten är till följd av den utfyllande effekten av det föränderliga innehållet av god redovisningssed, utsatt för ständig och snabb utveckling. Rättsutvecklingen inom skatterätten förutsätter däremot lagstift-

¹⁵⁴ Exempelvis omklassificering från ränte- till utdelningskostnader.

ningsåtgärder. Vidare kan innehållet i god redovisningssed till följd av rekommendationer från olika icke inbördes rangordnade institut samt inflytandet från marknadsaktörers agerande medföra att flera alternativ är i förenlighet med redovisningsrättens regelverk. Skatterätten å sin sida fordrar förutsebara beskattningskonsekvenser utan påverkan av skattesubjektet. Bestäms dock skatterättens innehåll av redovisningsrätten utvecklas dess regelverk på samma snabba och oförutsebara sätt som redovisningsrättens.¹⁵⁵

Vad gäller avdrags- samt periodiseringsproblematiken förutsätts för behandling i enlighet med den ekonomiska innebörden en uppdelning av instrumentet i dess beståndsdelar. I en idealisk värld leder en bedömning av ett instruments beståndsdelars ekonomiska innebörd till att all avkastning i syfte att bereda aktieägarna vinst både skatterättsligt och redovisningsrättsligt hänförs till ett egenkapitalinstrument. Tvärtom skulle alla kostnader utgörande ersättning för kredit inkom anses genererat av ett skuldinstrument och, till skillnad från oförutsebara kostnader, periodiseras enligt bokföringsmässiga grunder. Komplicerade instrument och delningsproblematik medför dock att sådant resultat inte kan garanteras. Värt att notera är också att resultatet av att enbart anse ett instrument består av sina byggstenar kan medföra att många instrument skulle upphöra att existera vilket kan vara problematiskt utifrån andra aspekter. Exempel på detta är aktier vars uppbyggnad med finansiella byggstenar utgörs av en derivatdel och en obligationsdel.¹⁵⁶

Den skatterättsliga odelbarhetsprincipen hindrar dock uppdelning i enlighet med ovan. Utan uppdelning föreligger flera ekonomiska innebörder av ett hybridinstrument där uppenbarligen samtliga inte kan behandlas i enlighet med lagstiftarens intentioner. Bedömningen av den ekonomiska innebörden kan således skapa likhet i förhållande till vissa instrument, samtidigt som det i förhållande till andra uppkommer en olikbehandling. Även om sådan accepterats förutsätts för uppdelning stor kunskap beträffande hybridinstru-

¹⁵⁵ Se avsnitt 1.3; Kellgren, SN 2003, s. 337.

¹⁵⁶ Se avsnitt 5.2.

ments sammansättningar och dess verkningar, eftersom mycket komplexa arrangemang riskerar att konstrueras. Bedömning av den ekonomiska innebörden genom uppdelning kan således fungera kontraproduktivt om domstolen saknar tillräcklig kunskap och istället leda till en felaktig bedömning. Ekonomisk experthjälp kan i sådana fall behöva inhämtas medförande en hämmande effekt av domstolens kontroll av rättsutvecklingen.

En bedömning av den ekonomiska innebörden kan vidare vara problematisk när andra än neutralitetsintressen gör sig påminda. Exempelvis inbakas i en konvertibels belopp en underkurs där argument finns för att betrakta dess egentliga innebörd som ränteutgift. Neutralitet hade skapats i förhållande till ordinära skuldebrev om denna kostnad medgivits avdragsrätt. Resultatet har dock förhindrats av reciprocitetsintresset, det vill säga att en kostnad för avdragsgiltighet på andra sidan transaktionen ska generera en skattepliktig inkomst. Konvertibelinnehavaren beskattas nämligen inte för konvertibelns underkurs eftersom denna intäkt kvittas mot en konverteringsrätt som inte heller beskattas. Avdragsrätt på en konvertibels underkurs hade också varit i strid med den i praxis framtagna principen om att enbart kostnader vilka drabbar bolagets förmögenhet ska grunda avdragsrätt. En underkurs av samma värde som konverteringsrätten förutsätter ingen utbetalning från bolaget utan minskar enbart inflödet av kapital. Ett företagande av en bedömning av avkastningens innebörd kan potentiellt innebära att dessa underliggande intressen inte tillvaratas.

Vidare är en tolkning med hjälp av den ekonomiska innebörden problematisk eftersom denna på ett och samma instrument kan variera. Exempelvis hade bolaget föremål för prövning i rättsfallet HFD 2014 ref. 10, som alternativ till ett egenkapitalinstrument, kunnat redovisa av den omvända konvertibelns som ett skuldinstrument där optionsdelen hänförs till eget kapital.¹⁵⁷ Den ekonomiska innebörden av ett hybridinstrument förändras således, de opåverkade effekterna av instrumentet till trots, beroende på hur valet av redovisningsmetod utfaller.

¹⁵⁷ Se avsnitt 4.1.

Den ekonomiska innebörden är inte heller särskilt användbar vad gäller preferensaktier. Redovisning av preferensaktier som annat än eget kapital är, oavsett innehållet i värdepappers villkor, alltid i strid med god redovisningssed. Redovisningen av en preferensaktie med skuldegenskaper kan således inte anses representera instrumentets ekonomiska innebörd. Skatterättsligt finns däremot inga hinder att betrakta preferensaktier som skuldinstrument. Resultatet kan därför bli att hybridinstrumentet inte påverkar bolagets räkenskaper, samtidigt som avdragsrätt erhålles. För att undvika ett sådant otillfredsställande resultat förespråkar Skatteverket att domstolen låter den redovisningsrättsliga bedömningen vara skäl för att även skatterättsligt klassificera instrumentet som eget kapital.¹⁵⁸ Det kan dock inte uteslutas att en domstol inte instämmer i en sådan bedömning.

Genom det ovan framförda har svårigheterna med att använda den ekonomiska innebörden och redovisningen inom beskattningen för att undvika olikbehandling och kringgående åskådliggjorts. Rättstillämparen verkar således oförmögen att på ett tillfredsställande sätt hantera problematiken med hybridinstrument.

6.2 Ny lagstiftning

Utan olikbehandling av avkastningsformer hade incitament att konstruera nya varianter och försöka kringgå systemet reducerats, eftersom erhållande av gynnande effekt härigenom hade saknats. Om alla kostnader påverkar skatteresultatet i samma utsträckning uppkommer inte heller motsättningar i skatterättsliga principen om neutralitet. En avdragsrätt i överensstämmelse mellan samtliga avkastningsformer kan inte genomföras domstolsvägen utan förutsätter agerande från lagstiftaren.

Förslaget SOU 2014:40 gör anspråk på en utveckling mot en likabehandling av kostnader på hybridinstrument, eftersom nästintill alla kostnader på fi-

¹⁵⁸ SKV 2012, s. 51 ff. och 68 f.

nansiella instrument belagts med avdragsförbud mot intäkter i näringsverksamheten. Undantaget för derivat i risksäkringssyfte medför dock att ett helt neutralt beskattningssystem inte presenterats. En gränsdragning mellan dessa och resterande derivat, med grund i instrumentets syfte, behöver därav företas.¹⁵⁹ Härigenom uppkommer klassificeringsfrågor och eventuellt möjlighet att kringgå regelverket genom att, på sätt liknande de som presenterats i avsnitt 5.2, konstruera nya finansiella instrument i syfte att falla in under undantaget.

Ett förslag som inom doktrin har framlagts för att minska beroendet av ekonomer och risken för kringgående är att enbart ge undantaget för risksäkringsderivat en skatterättslig förankring. Tanken är att hindra att finansiella byggstenar kombineras för att omfattas av undantaget och således förhindra arbitragesituationer.¹⁶⁰ Emellertid kan ett skatterättsligt undantag ifrågasättas då det skapar en starkare skiljelinje mellan redovisnings- och skatterätten och därav risk för inbördes konflikter. Samtidigt innebär förslaget att klassificeringen av ett instrument som eget kapital eller skuld, som idag är en stor anledning till sådan motsättning, inte blir av lika stort skatterättsligt intresse. Vidare reduceras motsättningarna genom att nya begrepp hämtade från redovisningen införs i skatterätten, istället för att använda sig utav de befintliga så som ränta, kapitalförlust och utdelning. Därutöver underlättas tolkning av begreppet till följd av befintlig redovisningsrättslig praxis angående begreppen.¹⁶¹

Den skatterättsliga bedömningen av ett hybridinstrument bestående av både ett vanligt finansiellt instrument och ett risksäkringsderivat blir till följd av odelbarhetsprincipen föremål för en gemensam skatterättslig bedömning, utan uppdelning i dess beståndsdelar. Oavsett huruvida avdragsrätt medges eller inte uppkommer en olikbehandling för något av instrumenten i förhållande till hur det hade behandlats ifall det vore avskilt. En utbrytning och separat behandling av derivatet i förhållande till det sammansatta finansiella

¹⁵⁹ Hilling, SvSkT 2015, s. 191 ff; Hilling, SvSkT 2008, s. 129.

¹⁶⁰ Hilling, SvSkT 2015, s. 197 ff.

¹⁶¹ SOU 2014:40, s. 24.

instrumentet kan undvika sådant resultat. Komplexa arrangemang kan dock av skäl som framförts tidigare försvåra detta.¹⁶²

Även om en neutral lagstiftning utan undantag på bättre sätt hade uppfyllt de skatterättsliga principerna har starkare intressen uppenbarligen gjort sig gällande och förutsatt att undantag görs för vissa typer av derivat. Trots att förslaget inte fullt ut hindrar skattearbitrage tror jag att det begränsar möjligheten i betydande omfattning.

Det som ska poängteras är att förslaget har till avsikt att likabehandla ränte- och utdelningskostnader och gör inte anspråk på att hantera problematiken som kan uppstå vid kostnadsperiodiseringen. Ändock torde en förändring i enlighet med huvudförslaget i SOU 2014:40 kunna få viss effekt även på detta område. Även om problematiken kring vilket beskattningsår en finansiell kostnad ska få kvittas mot en finansiell intäkt kvarstår, torde den till följd av den begränsade avdragsmöjligheten vara reducerad i förhållande till dagens. Periodiseringsarbitraget fordrar metod för uppdelning av instrumentet vilket i framställningen framgått skapar en hel del bekymmer och där tillfredsställande lösning ännu inte mig veterligen kunnat presenteras.

6.3 Avslutning

Dagens system med olikbehandling och möjlighet till kringgående ger enligt mig upphov till en beaktansvärd problematik där neutralitet mellan finansieringsformer inte uppfylls. Min personliga åsikt är därför att dagens regelverk är i behov av en förändring. En tillämpning av Företagsskattekommiténs förslag innebär en likabehandling av kostnader som kan föranledas av en kapitalanskaffning, medförande en hämmande effekt på incitamenten till skatteplanering med hybridinstrument. Därav finner jag anledning att överväga en reformering av bolagsbeskattningen. Kringgående med hjälp av periodisering kan i och för sig fortfarande vara ett problem. Dock är jag av uppfattningen att en möjlighet att skapa avdragsrätt för en kostnad som inte

¹⁶² Hilling, SvSkT 2015, s. 194 ff.

givits sådan är ett större problem än att två kostnader som båda medges avdragsrätt tas upp vid olika tidpunkter. En översyn beträffande periodiseringen skulle dock kunna vara av godo och ifall en lämplig lösning på detta kan presenteras är jag öppen för att även problematiken inom periodiseringen av kostnader motverkas.

7 Slutsats

I grunden kan ett företag finansiera sin verksamhet antingen genom att ägare bidrar med kapital eller genom att av utomstående part belåna medel mot någon form av ersättning. En kostnad för bolaget till följd av att ägare tillskjuter kapital uppkommer enbart vid beslut om utdelning. Denna vinstdisposition tillåts inte reducera skattepliktigt underlag, samtidigt som redovisningen av instrumentet och dess avkastning inte innebär någon belastning på bolagets räkenskaper.

Utomstående tillskottsgivare kompenseras vanligen genom avkastning i form av ränta eller möjlighet till kapitalvinst. Detta skapar hos bolaget ränteutgift respektive, på vissa instrument, en potentiell kapitalförlust. Sådana kostnader är för bolaget avdragsgilla på skattepliktigt underlag, dock vid olika tidpunkter. Eftersom lånet ska betalas tillbaka, i regel tillsammans med räntekostnader, leder sådan transaktion till att bolagets bokförda rörelseresultat påverkas negativt.

I ett hybridinstrument blandas egenskaperna utav ett ägande- och skuldinstrument. Olika klassificeringsmetoder inom redovisnings- och skatterätten kan leda till att fördelar, utan tillhörande nackdelar, erhålls från de båda rättsområdena. Incitament uppkommer, när avkastningstyperna behandlas olika, att hänföra kostnaderna till en viss form. Möjligheterna till detta ökar när huvudreglerna förenas med flertalet undantag.

Genom att kombinera olika hybridinstrument kan egenskaper av ett annat instrument efterliknas med en annorlunda redovisnings- och skatterättslig behandling som resultat. Även ett helt nytt instrument med önskade egenskaper kan åstadkommas. Bolag kan således genom konstruktion av hybridinstrument påverka resultatet beträffande både avdragsrätt och periodisering. Vidare fungerar skattereglerna handlingsdirigerande i det avseendet att de

företag som har möjlighet med all säkerhet finansierar sin verksamhet med den minst kostsamma metoden.

Samtidigt som den ekonomiska innebörden och redovisningen i vissa situationer skulle kunna motverka ovan nämnt resultat är metoden inte generellt tillämplig. Dessutom är den förenad med bedömningsvårigheter. Olikbehandlingen kan därför inte generellt åtgärdas med hjälp av domstolarnas verksamhet, utan en utveckling av lagen fordras.

Det av Företagsskattekommittén framarbetade lagförslaget beträffande nya regler för avdragsrätt löser inte fullständigt kringgåendeproblematiken, men innebär sannolikt att dagens möjligheter begränsas samt ett gynnande av den skatterättsliga principen om neutralitet. En förändring i enlighet med utredningens förslag anser jag därför önskvärd på området för hybridinstrument i kapitalanskaffningssyfte.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

Svensk författningssamling

Aktiebolagslag (2005:551).

Bokföringslag (1999:1078).

Inkomstskattelag (1999:1229).

Lag (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Lag (1995:575) mot skatteflykt.

Årsredovisningslag (1995:1554).

Propositioner

Regeringens proposition 1976/77:93 *Om beskattning av ränta på vinstandelslån m.m.* (cit. Prop. 1976/77:93).

Regeringens proposition 1984/85:193 *Om beskattning av konvertibla skuldebrev och optionslån* (cit. Prop. 1984/85:193).

Regeringens proposition 1989/90:110 *Om reformerad inkomst- och företagsbeskattning* (cit. Prop. 1989/90:110).

Regeringens proposition 2004/05:85 *Ny aktiebolagslag* (cit. Prop. 2004/05:85).

Regeringens proposition 2005/06:39 *Vissa skattefrågor med anledning av ny aktiebolagslag, m.m.* (cit. Prop. 2005/06:39).

Statens offentliga utredningar

Statens offentliga utredningar, 1972:63, *Näringslivets försörjning med riskkapital från allmänna pensionsfonden*, Bilaga: ”Den skatterättsliga behandlingen av konvertibla skuldebrev och vinstandelsbevis” (cit. SOU 1972:63).

Statens offentliga utredningar, 2014:40, *Neutral bolagsskatt – för ökad effektivitet och stabilitet* (cit. SOU 2014:40).

Litteratur

Bjuvberg, Jan, *Skattemässig hantering av ”tvingande” konvertibler – en rättsfallskommentar*, Svensk Skattetidning 2014:2 s. 153 (cit. Bjuvberg, SvSkT 2014).

Brockert, Mats, *Konvertibellån och sambandet redovisning beskattning*, Skattenytt 2003, s. 560 (cit. Brockert, SN 2003).

Dahlberg, Mattias, *Ränta eller kapitalvinst: grundproblem i kapitalinkomstbeskattningen - särskilt vad gäller finansiella instrument i gränslandet mellan lånekapital och eget kapital*, Iustus, Uppsala, 2011 (cit. Dahlberg, 2011).

Hilling, Axel, *Beskattning av derivat och andra typer av finansiella instrument*, Svensk Skattetidning 2008:2, s. 119-131 (cit. Hilling, SvSkT 2008).

Hilling, Axel, *Income taxation of derivatives and other financial instruments - economic substance versus legal form: a study focusing on Swedish non-financial companies*. Diss. Jönköping : Internationella handelshögskolan, 2007 (cit. Hilling, 2007).

Hilling, Axel, *Skatterätt eller finansiell ekonomi? – Klassificeringsfrågor med anledning av Företagsskattekommitténs slutbetänkande*, Svensk Skattetidning nr 2/2015 (cit. Hilling, SvSkT 2015).

Kellgren, Jan, *Tolkning av redovisningsregler – om några svårigheter i jämförelse med skatterättsliga förhållanden*, Skattenytt 2003, s. 325 (cit. Kellgren, SN 2003).

Norberg, Claes, *Hur skulle utvecklingen av redovisningen av finansiella instrument kunna nyttiggöras vid beskattningen?* Skattenytt 2009, s. 127 (cit. Norberg, SN 2009).

Olsson, Stefan, *Avdragsrätt för ränta på konvertibler*, Skattenytt 2014, s. 286 (cit. Olsson, SN 2014).

Persson Österman, Roger, *A3 Inkomst av kapital*, Skattenytt 2003, s. 361 (cit. Persson Österman, SN 2003).

Påhlsson, Robert, *A4 Inkomst av näringsverksamhet*, Skattenytt 2015, s. 347 (cit. Påhlsson, SN 2015).

Rådet för finansiell rapportering, *Redovisning för juridiska personer*, RFR 2, uppdaterad januari 2015 (cit. RFR 2).

Sandgren, Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare: ämne, material, metod och argumentation*, 2. uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2007 (cit. Sandgren, 2007).

Tikka, Kari S, *Om principer vid tolkningen av skattelag*, Skattenytt 2004, s. 656 (cit. Tikka, SN 2004).

Tivéus, Ulf, *Ränta eller reavinst på hybrider?* Skattenytt 1996, s. 92 (cit. Tivéus, SN 1996).

Tivéus, Ulf & Jacobsson, Sara, *Skatt på finansiella instrument*, 1:a uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2013 (cit. Tivéus & Jacobsson, 2013).

Tivéus, Ulf, *Tvingande konvertibel – eget eller främmande kapital?* Skattenytt 2014, s. 274 (cit. Tivéus, SN 2014).

Torgander, Anders, *Goda redovisnings seder för hybridinstrument*, Skattenytt 2014 s. 791 (cit. Torgander, SN 2014).

Virin, Niclas, *Konvertibel- och optionslån. En skatterättslig tankekurva*, I: Stenman, Olle (red.), ”Blandade fång: en vänbok till Magnus Carlsson”, Eddy.se], [Visby, 2014] (cit. Virin, 2014).

Wilhelmsson, Sofie, *Rättsfallskommentarer: Vinständelsranta har underkänts till del den inte utgjort ersättning för kredit*, Skattenytt 2012, s. 544 (cit. Wilhelmsson, SN 2012).

Myndighetsmaterial

Bokföringsnämndens allmänna råd, BFNAR 2008:1 *Årsredovisning i mindre aktieföretag*, senast ändrad genom BFNAR 2011:1, 14 februari 2011 (cit. K2).

Bokföringsnämndens allmänna råd, BFNAR 2010:1, *Ideella föreningar och registrerade trossamfund som upprättar förenklat årsbokslut* (K1), 2010-11-18 (cit. K1).

Bokföringsnämndens allmänna råd, BFNAR 2012:1 *Årsredovisning och koncernredovisning*, 8 juni 2012 (cit. K3).

Bokföringsnämndens allmänna råd, BFNAR 2012:3 *Om tillämpning av rekommendationer från Rådet för finansiell rapportering*, 8 juni 2012 (cit. BFNAR 2012:3).

Bokföringsnämndens vägledning om BFNAR 2008:1, *Årsredovisning i mindre aktieföretag* (K2), uppdaterad 2011-02-14 (cit. Vägledning angående K2).

Bokföringsnämndens vägledning om BFNAR 2012:1, *Årsredovisning och koncernredovisning* (K3), uppdaterad 2014-11-17 (cit. Vägledning angående K3).

International financial reporting standard (IFRS) International accounting standard 32, *Finansiella instrument: Klassificering* (cit. IAS 32).

International financial reporting standard (IFRS) International accounting standard 39, *Finansiella instrument: Redovisning och värdering* (cit. IAS 39).

Skatteverkets rapport, *Hybridsituationer inom bolagssektorn Gränsöverskridande och särskilt i samband med finansiering*, Dnr 131 183077-12/111, 2012-04-23 (cit. SKV 2012).

Elektroniska källor

Baran, Mahmut *Inkomstskattelag (1999:1229) 14 kap. 2 §*, Lexino. Senast genomgången: 2015-04-10, (cit. Baran, 14 kap. 2 § IL).

Bokföringsnämnden, <http://www.bfn.se/fragor/fragor-bokforing.aspx#bokf5> (hämtat 2015-12-30) (cit. BFN).

Samuelsson, Per, *Aktieföretagslag (2005:551), 11 kap. 11 §*, Lagkommentar Karnov (hämtat 2015-10-15) (cit. Samuelsson, 11 kap. 11 § ABL).

Skatteverket, *Aktiebolag och ekonomiska föreningar*,
<http://www.skatteverket.se/download/18.18e1b10334ebe8bc8000115138/ka>
pitel, (hämtat 2015-12-29) (cit. SKV).

Rättsfallsförteckning

HFD 2014 ref. 10.

HFD 2012 ref. 13.

RÅ 2002 ref. 77.

RÅ 2001 ref. 21 (I).

RÅ 1998 not. 195.

RÅ 1994 ref. 26.

RÅ 1994 ref. 19.

RÅ 1994 ref. 10.

RÅ85 1:55.